

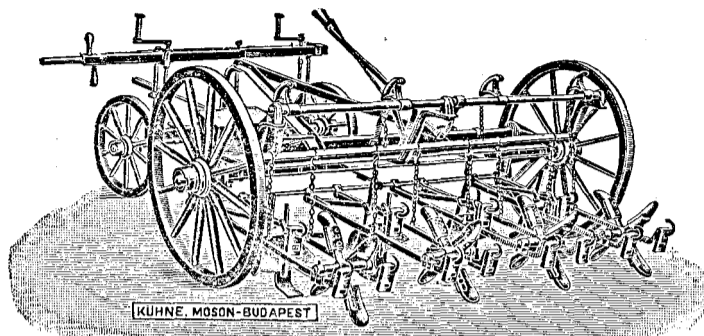
ERDÉLYI GAZDA

XL. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1908. Márczius 22.

12. SZÁM.

Tokaj

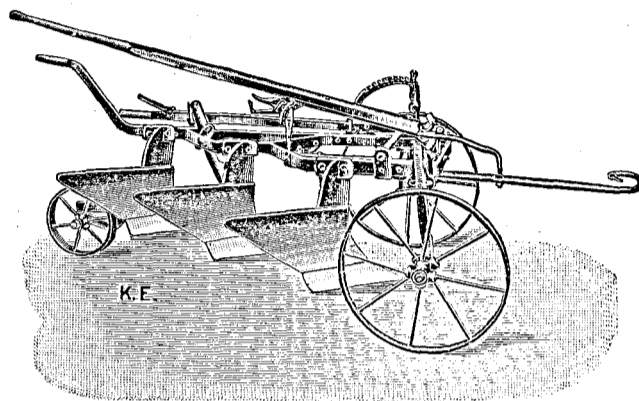
KUHNE, MOSON-BUDAPEST

KUHNE E. hazánk legrégebbi mezőgazdasági — gépgyárában — **Mosonban**

elismert gondos kivitelben készülnek: Egy- és többvasú acélekék. Rét- és szántóföld-boronák. Mélyítő- és porhanyító eszközök a tavaszi szántás helyettesítésére.

„Mosoni Drill“

sorvetőgépek.

K.F.

Uj! „Económ“ műtrágyaszórók
Burgonyamivelő eszközök
Laass-féle répakapáló-gépek
Osborne-Aratógépek

Főraktár: Fiókraktárak
Budapest, Temesvár és
VI., Váci- Debreczen.
körút 57a.

1672

Jutalmazó mellekipar gazdák számára

Homokból és cementből mindenki szakismeret nélkül előállíthat homoktéglaikat, cement-füdcserépeket, csöveket csatornázásra, alagsóvezé-
2119 seket, padlólapokat, itató vályukat stb.

Felette egyszerű gyártás kipróbált gépeinkkel és formáinkkal.

Kivánatra ingyen küldjük 32-es számú árjegyzékünket. Könnyen érthető használati utasítást minden géphez adunk. Üzem berendezéshez oktatót küldünk, kivánatra állandóan is. —
Levelezés magyar nyelven.

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére

LEIPZIGER CEMENTINDUSTRIE Dr. Gaspary & Co.

MARKKRANSTÄDT bei Leipzig.

Homokvizsgálat, próbafeldolgozás, minták ingyen.

Legnagyobb gyár
a maga nemében

270 munkás
95 szabadalom

Eltérő feltételek.

Törlesztő kölcsönök.

Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók föld-
birtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házberadó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számíttatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

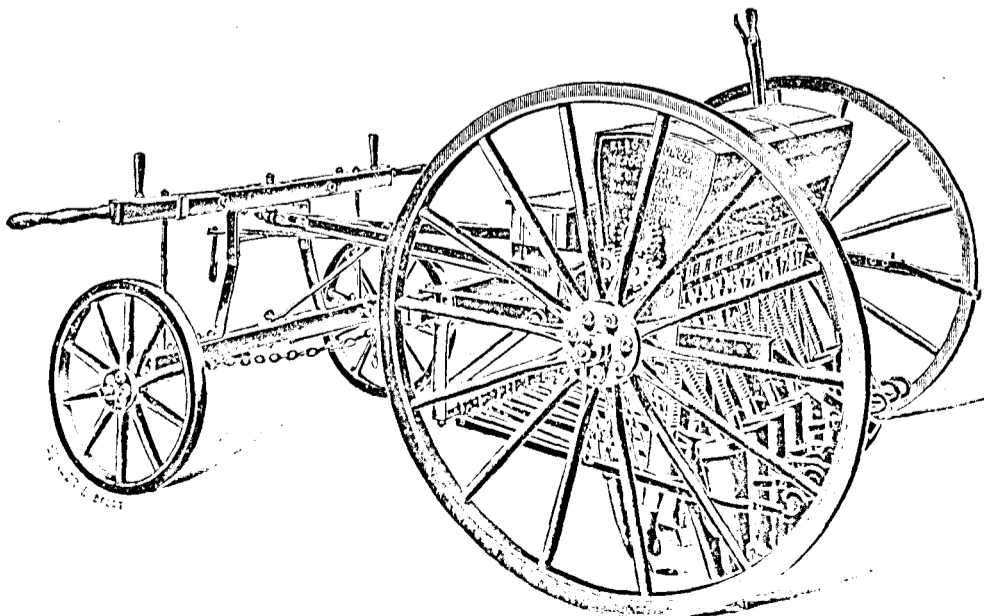
Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Teljes 100-es árfolyam.

Szabadalmazott LOSONCZI DRILL

a legjobb sorvetőgép!

Tolókerékrendszer
alsó- és felsővetésre.

Tessék leírást és ajánlatot kérni!

— Gazdáknak kedvező fizetési feltételek. —

Első

Losonczi Mezőgazdasági Gépgyár

Basch és Tarján mérnökök Losoncz.

2054

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI-EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Tengeritermelés felében vagy amerikai módon? *Teleki Arvéd gróf.* 159

A lugasrendszerü komlóművelésről. *Cserer Lajos.* 161

Figyelembe jöhet-e a műtrágya külterjes gazdálkodási viszonyok között? *Gyárfás József.* 163

Javaslat egy népies minta gazdaság szervezésére vonatkozólag. 164

Tárca:

Tarlózás a németországi tanulmányutról. *Létszai Ferenc.* 160

Irodalmi szemle:

Az amerikai kivándorlás és visszavándorlás. — Mezőgazdák üzemi útmutatója. 164

Egyleti élet:

Meghívó. 165

Kormányintézkedések:

Gyümölcsészek figyelmébe. — Szőlőgazdasági kurzusok néptanítók részére. 165

Vegyes közlemények. 165

Hirdetések.

Tengeritermelés felében, vagy amerikai módon?

Irta. **Teleki Arvéd gróf.**

Ki döntse el ezeket a kérdéseket?
Ki lehetne ezeknek illetékesebb bírója, mint a gazda maga. Mindenkinek mások a viszonyai, ezeket mérlegelni idegen csak egész tanulmány alapján volna képes.

Alábbiakban megkísérlem némi világosságot hozni a sok ellentétes vélemény közé, mely megvitatás kapcsán mindenki megteheti a számítást a saját viszonyaihoz képest.

Vannak vidékek, hol igen jól számító bérlők is felében műveltetik a tengerit, nem ugyan oly módon, mint a hanyagabb, vagy rosszul instruált gazdák, kik a felekre bízzák azt, hogy saját vetőmagját rászórja a kemény földre és saját igájával alászántsa a tengerit, saját erején kapálja és szedje, a végén pedig a csöves tengeri és a szár felét behordja a gazda udvarára, hanem oly módon, hogy a gazda szántja, veti a földet, a részes kapálja, szedi, segédkezik a behordásnál és felét adja a termésnek a gazdának, de ugyanannyi buza földet arat és kötöz föl, mint a mennyi tengerit kapált. Első pillantásra ez is elég barhár módnak tűnik fel, de ha az ember az 1907 évi termést analizálja és 4 q buzatermésért kat. holdanként idegenből hozatott aratóknak 12—14 koronát fizet, a buzából pedig 1 q-át vetőmagul 2 q-át pedig cselédségi convencióul használ fel, ekkor hiába 24 korona a buza mázsája mert a 14 koronás aratóbér mellett bevehető készpénzül egy holdról csak 10 korona marad. Ha már mostan a tengeritermés a csekély tökével és munkaerővel dolgozó gazdaságban úgy mint a buza az 1907-iki példátlanul száraz évben szintén csak 4 q összes szemtermést eredményez, akkor az a gazda, a ki 2 q tengeriszemért 1 kat. hold buzaaratást és 1 kat. hold tengeriföld megművelését kapta a részesétől, óriási készpénz kiadástól van megkímélve: Keveset vesz be, de a nagy szárazságban sok kiadás mellett sem teremhetett volna sokkal többje és a kevés bevétellel szemben legalább semmi készpénz kiadása sem merült fel és a mi kevés bevétele van, azt nem terheli költség. Jó években a buzatermés 6 q-ra, a tengeriszemtermés 8 q-ra sőt 12-re is felmehet és az ilyen elhanyagolt, szegény, hegyi talajokon, hol a tulajdonosnak tőkéje nincs, ez

a feles gazdálkodás, melyben a tengeri feléért a részes a buza földet is learatja és így — miután mást nem igen művelnek — a birtokot minden napszám és arató költség nélkül megművelni segíti, az adott viszonyok között a leggazdaságosabb eljárásnak mutatkozik és a mi fő, igen kényelmesnek. Az olyan talajokon, melyek átlagban megtermik a 12 q szemes tengerit, már nem igen szeretik a tulajdonosok a tengerit felébe adni, mert itt a fél rész 6 q, az 1/3 rész 4 q és az ezek közötti különbség 2 q tengeri a mi 10 koronájával = 20 kor. Ez pedig 1 hold aratásért még a legkényelmesebb gazdának is soknak tűnik fel. A feles vagy harmados tengeriművelés eldöntésénél tehát azt szokták mérvadóul tekinteni, hogy a 1/2 és a 1/3 közötti különbség, vagyis hogy a tengeri átlagos termésének 1/6-a többet vagy kevesebbet ér-e 1 k. hold buza learatása költségénél. Már most az olyan vidékeken és az olyan földeken, hol az évi tengeriszemtermelés átlaga 12 q-án is fölül van, már mérlegelhető az, hogy mi kerül többbe, a házi művelés vagy pedig a részesnek jutó 1/3 rész.

Az 1/3-os művelés mellett szól még az, hogy régi, megbízható gazdasági munkásainknak méltányos és célszerű az általuk nagyra becsült tengeriföldet kiadni, mi által a gazdasághoz vannak fűzve és a mely pazarlás más irányokban megtérülhet. A 1/3-os művelés ellen szól pedig az, hogy a gazda terményével nem rendelkezik feltétlenül és olyan rendkívül száraz évben, mint pl. a 904 vagy a 905 és 907-beli, mikor a tengeri mégis legalább szép szarát nevelt, a gazda más takarmány hiányában kénytelen marháját féligmeddig koplaltatni, holott a tengeriföldről szerezhetne bőven takarmányt. 1904-ben történt az, hogy júliusban 6 forintért kínálták a széna métermázsáját, úgy, hogy igásókreim takarmánya 6 hét alatt kb. 8000 koronába került volna. Ilyen óriási készpénz kiadástól irtóztván, egy házilag művelt 40 holdas, szép nagy száru de rosszul csöző tengeriföldemet áldoztam fel: 6 hétig kitartott és e szerint 8000 kor. kiadástól mentvén meg, k. holdanként 200 korona értéket szolgáltatott, mint zöldsztakarmányt.

1907-ben félvén a magasaknak ígérkező napszámoktól nem műveltettem házilag tengerit, szárazság megint volt és ekkor mégis

== Jobb és ==
megbízhatóbb

== magvakat ==

nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —

33 év óta

Mauthner
Ödön

cs. és királyi udv. szállító
magkereskedésében

BUDAPESTEN

VII., Rottenbiller-u. 33. sz.

IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kapható.

Árjegyzék kívánatra ingyen és
bérmentve. 1002

MAGYAR

Gazdasági és kerti

MEZŐGAZDÁK MAGVAK

SZÖVETKEZETE

legjobb beszerzési forrása.

sok készpénzkiadásomba került a $\frac{1}{3}$ osok nagy tábláiból levagdosni és messziről kézben kihurcolni a cső fölött lesarlózott tengeriszárat. Igen célszerű tehát a lapályosabb és közelebb fekvő táblákat jobban trágyázni és így az összes földeknek körülbelül $\frac{1}{3}$ -át házilag művelni, a többit pedig harmados művelésnek tartani fén.

A házi művelés annál jövedelmezőbb, minél jobban van trágyázva és fogatos erővel előkészítve a terület, mert hiszen ez érezhető készpénzkiadást nem okoz, de a napszámberék, annál jobban kifizetik magukat, minél nagyobb termés érhető el. Ezért az ősszel alászántandó érett trágyán kívül még suly fektetendő a talaj mélyítésére, a mit legcélszerűbb a legújabb szerkezetű Bippart ekével végezni, a mely csak rendes mélységre szánt, de a barázdafeneket még 8—12 cm. mélyen felturja. Tavasszal újra szántani nem célszerű, mert az a földet kiszáritja, hanem először boronálunk, azután, ha a gyom magvak kikeltek grubberrel vagy a mi még jobb az új szerkezetű amerikai rugos boronával és megint 1—2 hét múlva közvetlenül a vetés előtt tárcsás hengerrel a talajt fellazítjuk. Ezután következik az amerikai „Senior” vetőgép, melyet 2 ló von, 2 sorba 60, 70, 80, 90 vagy 100 cm. szélesen járó csoroszlák útján ugyanilyen távolságban jó mélyen a puha és a téli nedvességet megőrzött talajba fészkekbe vetjük a magot, minden fészekbe 3—4 szemet. A sorok és a fészkek távolsága leginkább függ attól, hogy apró vagy nagy fajú tengerit művelünk, de függ a talajtól és az éghajlattól is, miért is erre általános szabályok fel nem állíthatók, hanem azt leghelyesebben kísérletezés útján mindenki magának állapíthatja

meg legbiztosabban. A lóval való kapálás kár nélküli keresztülvitele szempontjából célszerű 70 cm.-t vagy valamivel többet venni minimális fészektávnak. A hol a talaj jó és az éghajlat enyhe és elég nedves, egy-egy fészekben 2—2 szálat hagyunk meg; száraz és sovány talajban száraz éghajlatban 1 szál a leghelyesebb. A sortávot könnyebb változtatni, mert e gép állítható, de a fészektávot a sorokban már költségesebb, mert különféle drótláncokra van akkor szükség, a mi a gép beszerzését drágítja. Célszerű, ha egy géphez két dobot rendelünk melyeken egyenként 400 méter drótlánc van felgombolyítva, még pedig egyenlő beosztást, pl. mindkettőt 70 v. mindkettőt 80 cm. beosztással, mert hosszabb táblákon akkor egy hoszban vetni 800 métert lehet, ha a 2 láncot összetoldjuk, ami a munkát gyorsítja. Ilyen módon vetttem el egy táblát, melyben a fészkek keresztben is kifogástalan sorokban állottak, úgy, hogy hosszában és keresztben kitűnően lehetett lókapákkal járni.

Mindkét irányban 4-szer, összesen tehát 8-szor kapálunk lóval, mindaddig míg úgy aratás előtt a ló feje még kilátszik a tengeriből illetve míg annak levelei annyira szét nem terjednek, hogy már a kapálással kárt teszünk benne. Ily módon természetesen a kapák nyomában gyomról szó nem lehet, mert minden héten egyszer végig mennek a tengerin, csupán eleinte kell egyszer a tövek közül kapálatlan maradó mintegy 20 cm. széles szigeteket kézi erővel megtisztítani és a fattyuhajtások letörése után még egyszer kézzel a töveket megkapálni. Így művelve a gyomirtáson kívül a talajnedvesség konzerválását érjük el és a harmadosok 2-szeri kapálásával összeha-

sonlítva a tengeri fejlődésében is óriási különbséget észlelhetünk. Ettől a szemmel is látható különbözettől reményelem én azt, hogy évek — évtizedek múlva a harmados is el fog térni a more pátrio 2-szeri kapálástól és még ráadásul egy harmadik kézi kapálást is fog végezni, vagy közbe iktat a 2 kézi kapálás közé egy lóval vagy marhával való gépkapálást. Ez nem csak a termések fokozása, hanem a földek jobb művelése és gyom mentesítése céljából is kívánatos lenne. Hermann a Bácskában 12 évi átlagban amerikai művelés mellett alsuthi apró csövű tengeriből kat. holdanként 18 q-át, amerikai fehér lófoguból 27 q-át tudott elérni. Nekünk az alsuthi igen apró és kevésbé bőtermő, a fehér lófogu pedig tulksón erő. A Királyhágon tuli részekben (a 15 erdélyi megyében) a Mezőség melegebb részein és a Maros bal partján érdemes a prairie királyné tengerivel kísérletezni, a Szamos völgyében és a hegyesebb, hűvösebb vidékeken a pulyi tengerivel, a mely az apró csövek után mindjárt következik koraiérés szempontjából és mégis sokkal bővebben terem mint ezek. A kinek olyan fajtája van, melyet talaja és éghajlata részére legmegfelelőbbnek talált, a mely faj termésmennyisége kielégítő és a mely fagnak áldozatul még soha nem esett, leghelyesebben cselekszik, ha azt megtartja és nagyban fokozhatja termését négyzetes műveléssel és lóval való sokszoros kapálással.

A letakarításra nézve nagyon sok mód van. Legcélszerűbbnek tartom azt, a hol a csöves tengerit $\frac{1}{10}$ részéért lehet betakarítani egészen a kasig. A hol ezt el nem vállalják, lehet szó egyszerű és kéveköti tengeri szárvágó és a tengeritörő-fosztó gépekről. Végül pedig igen fontos a szárnak nem szecsázása,

AZ „ERDÉLYI GAZDA” TÁRCÁJA.

Tarlózás a németországi tanulmányutról.

Irtá: Lészal Ferenéz.

II.

A munkás és cseléd viszonyok sokkal rosszabbak Németországban mint nálunk. Éves cselédet, ámbár 800—1000 márka fizetése és lakása van, alig lehet kapni; egy-egy nagyobb gazdaságban 4—5 állandó cseléd van, és még ezeket is kényeztetni kell, hogy megmaradjanak. Az ipari munkásoknak sokkal nagyobb a függetlenségük, mint a gazdasági cselédnek a mellett egyáltalában nincsenek lekötve, ezért nem szeretnek éves cselédnek beállani. Jellemző dolog, hogy azért a legtöbb gazdaságban, az ugynevezett állandó napszamosok évekig ugyan azok maradnak, de azért minden szombatn délután végleg leszámolnak egymással.

Egy istállóban azt kérdezte egyik társunk a tulajdonostól, hogy minő fejési mód-

szer szerint fejnek? (pl. Hegelund) a tulajdonos azt sugta, hogy „Ugy fejnek, a hogy ők, már tudnillik a fejők — akarnak, örvendek ha megmaradnak!” Az állandó cselédek inkább csak az állatok ápolására valók, a béresek, kocsisok mind napszamosok, jönnek reggel 5- vagy 6-kor, és maradnak este 6- vagy 7-ig, a mint az eggyezségök szól. Ezen idő alatt igaz, hogy szorgalmasan és becsületesen dolgoznak, de a kikötött időn túl, egy percet sem; a reá bizott állatokat bevezeti az istállóba, még a szerszámot sem ő veszi le, hanem az ápoló, és szépen haza sétál. A napszám 1:30-3 márka közt van. Az állandó cseléd mindenütt kap lakást és még pedig, milyet; bizon nálunk egy-egy intelligensebb ispánnak ha van oly berendezésű lakása, mint ott egy béresnek. Havelandban, midőn egy pár közpirtokot (200—800 morgen, egy morgen körülbelül $\frac{1}{4}$ hektár) látogattunk meg, megnéztem egy néhány cseléd lakást is, két szoba, egy konyhából áll, egy-egy lakás. a butorzata oly csinos volt, hogy megkérdeztem egyik asszonytól, hogy mi a férje? Legalább is va-

lami felügyelőnek, vagy gépésznek gondoltam, de bizon csak egyszerű Stalknecht volt, Értelmi tekintetben nem áll magosabban az ot-tani köznép mint a mienk, de igényei úgy ruházat, mint táplálkozás és lakás tekintetben sokkal nagyobbak.

Feltűntek nekem a Németországi kitűnő utak; leggyakrabban gyümölcs fával vannak szegélyezve és oly jó karban tartva, hogy alig látszik rajtok egy-egy vágás. Gyakran talál az ember az ut testen szabálytalan alakban nagy köveket elrakva, melyek arra valók, hogy a kocsik ne mehessenek egy nyomon, és ez által ne képződhessek vágás az uton. A Havelandban (ez a Havel folyó termékeny vidéke) látunk egy új kísérletet, ugyanis körülbelül egy 10 kilométer hoszu vonalon, a kitűnő makadam-ut egyik oldalára egy pár 12 cm. széles lapos vaspánt volt kerék távolságban beágyazva olyan formán, mint a vasutaknál van; ezen sin-ut arra szolgál, hogy a rendszeren 20—30 mázsa sulyu megrakott répás szeker-ek ezeken haladva ne vágják be az utat;

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták” és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 15-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

hanem tépése, mely utóbbi módon utolsó falatig elfogyasztható takarmányt nyerünk. Ilyen gépet Amerikából temérdekűt hoznak már hozzánk, de már hazánkban is megfelelők készülnek pl. az Asványi féle.

Nincs más olyan terményünk, mely a ráfordított gondot annyira meghálálná. A buzaterméseinket megduplázni a legjobb akarat mellett sem vagyunk képesek, a tengeritemést megkészszerezni egyáltalán nem tartozik a nehéz dolgok közé, csak meg kell a kellő munkát adnunk már a termény elé és annak növekedése közben. Emelkedő szemterméssel a szártermés is emelkedik és ezzel biztosíthatjuk legkevesebb költséggel és fáradtsággal marhaállományunkat újabb száraz évek csapásai elől.

A lugasrendszerű komlóművelésről.

Ismeretes, hogy a komló 7—9 méter magasra kapaszkodó növény lévén,* a termelésben is ilyen magasságig szoktuk támogatni s pedig vagy úgy, hogy minden komló mellé megfelelő magasságú komlókarót teszünk, ez a karósmivelés, vagy pedig 7—8 méter magasságú távirda oszlopokra kifeszített dróthálózatra vezetjük — legtöbbször zsinegen vagy vékony kertes huzalon: ezt nevezzük drótrendszerű komlótermelésnek! A Bácskában ca 40 községben is 950 kholdon mind drótos komlókat találunk, míg a karós művelésnek a hazája Segesvár és környéke, Székelykeresztúr, s általában Háromszék megye, azonkívül Erdély elszórt uradalmi termelésében már régebben drótos komlókat állítottak, a legrégebbi homorod-hévízi és szenterzsébeti, csekelaki példák után. Karósmivelés van még a vas megyei népies termelésben, míg a fehérmegyei nagy uradalmi termelésben mintaszerű lugasművelést találunk.

*Nemrégén a vajdahunyadi vár villámháritóján 14 méterre kuszó vadkomlót is láttam. Cs.

Példaszerűek a kolosborsai és magyargorbói újabb kertek! Ma már az országnak ca 1750 k. holdas komlós területéből 68% lugasrendszerű, 32% karósmivelésű.

Mindkét rendszernek van előnye s van hátránya is. A karós művelés ma már mind inkább drágul, mert péld. Segesvár környékén még 10 év előtt egy-egy 7 méteres fenyőpóznát 20 fillérért lehetett kapni, ma 40—50 fillér az ára (ezrével) a vastagság s minőség szerint. Már most ha átlag 2000 tökézt ültettünk egy k. holdra, úgy már a karók beszerzési ára is nagy befektetést jelent, igaz, aztán a rigolozáson és ültetésen kívül nagyobb kiadások nincsenek, de a karók 7—8 év múlva már igen elkurtultak, tehát a 9—10-ik évben új beszerzés szükséges merül fel. A karósműveléssel szemben igaz, hogy a drótrendszernek 19—20% al nagyobb a költsége s nagyobb munkát is igényel a beállítása is. De tartósabb lévén, kisebbek a tatarozási költségek. Nagy munka a karóknak tavaszi beállítása, az ősszel való kiszedése s bizony mindkét alkalommal sok karó hegye török; a zsinegen gyorsabban kapaszkodik a komló inda, mint a karón, s így a szélnek is kevésbé mereven fekszik neki, vagyis a karósmivelésben a szelekkel csapódó mellékindákon több a sérült toboz. Az is bizonyos, hogy a drótkomlóban kevesebb a bolhakar, mert, minden légmozgásra meg-meglen-dülő komlótobozon nem szívesen tartózkodik a komlóbolha (Chaltocnema concinna), sőt a penészbajok sem oly gyakoriak a lengő drótos komlóban, mert a szél és napsugár inkább járhatja a lombot. Szedés idején, karósmivelésben az indát ketté kell vágni, hogy a karó szedés céljából kiemelhető legyen, a drótos komló zsinegét csak kiakasztjuk a felső vastag tártó drótból, a lomb aláhull s a tobozok szedhetők anélkül, hogy az indát le kellene vágni, tehát az első fagyig, a lombból minden növényi tartalékanyag a tőkébe áramolhat, míg a karós művelésnél, a ketté metszés miatt ez nem történhetik meg, tehát a karósmivelésű kerteket sűrűbben kell trágyázni. S ha esetleg kétérésű az idej komló, úgy leakasztván az in-

dát, a korai termést leszedjük s újból visszaakasztjuk a lombot, hogy a fejletlen tobozok megérhessenek. A karók repedéseiben szívesen telet ki mindenféle komlókárosító álcája!

Miután az erdélyi részeken is mindinkább drágul a fenyőkaró, tehát a komlós kerteket drótművelésre szintén kezdik átalakítani, (Csehországban is erősen terjed az!) célszerűnek vélem a lugosművelésű komlós kert beállításának leírását. Legelőbb is a komlós kert térékét kell elkészítenünk, hogy az oszlopok helyzetét megállapíthassuk. Ha pl. a sor és növények távolsága 160 cm. négyzetben, úgy a térképen 5 töke után beléjelezzük az oszlop helyét; azaz az oszlopok 8 méter távolságra fognak állani. Ugyanilyen beosztást végzünk a komlós tábla másik oldalán is, s ekkor négy oszlop közé (5×5) 25 komlót fog esni. Az oszlopok szintén négyzetes kötésben fognak állani. Régebben, mikor még a faanyag olcsóbb volt, minden 2-ik komló sor végén állott oszlop s 8 méterrel beljebb megint, de ha jó oszlopokat állítunk be és jó huzalt használunk, nagyon tartósra lehet megcsinálni □ kötésben is. Ilyenformán egy kat. holdra 100—120 db 8 méteres oszlop kell. Az oszlopok gödreit legjobb lenne megfelelő méretű talajfuróval befurni, hogy az oszlop mozgatlan földbe kerüljön, különben pedig a gödröket igen keskenyre kell ásni, s a gödör talpa alatt ásóval csak kikaparni. Az oszlopok véget beállítás előtt megpörkölni, vagy bekátrányozni s célszerű ha az oszlopok már a múlt télen — készítették elő. A tartó drótok irányában a szélső oszlopok kissé (kifelé) ferdén állíttassanak le, hogy utóbb a drót feszítés könnyebben legyen eszközölhető.

Az új drót elég ha 5 milliméter vastag, kivált ha órozva van. Kat. holdanként a terület formációja szerint 500—600 kg-ra lesz szükség. A sodronyváz leírása bajos, de főkéllék, hogy minden szomszédos oszlop egymással össze legyen kötve, vagyis minden belső oszloptól 4 irányban ágazik szét a szomszéd oszlopokhoz drót. Ezek a keret drótok, a *kerethálózat*. A szélső, ferde állású oszlopokra dupla drótokat

ugyanis ősszel a répa szedés idejében ott rendszeren esőzések szoktak lenni és a felázott különben legjobban épült utakat is levágják a nagy súlyú repás szekerek. Általában véve sokkal nagyobb terület szállítanak ott, mint nálunk; leginkább a nagy móri és belga lovakat tenyésztik, ezek az 1000—1400 márkás, 8—10 mázsás súlyú állatok, társzékér nagyságú kocsikban rendszeren 20—30 mázsát cipelnek. Itt megjegyzem még azt is, hogy egy pár gazdaságban ily monstruózus nagy lovakkal kocsikáztattak körül a gazdaságban, és bizony tudnak ezek szaladni is ha kell, az igaz, hogy majdnem rezeget a föld óriási patáik alatt, de azért elég jó haladnak.

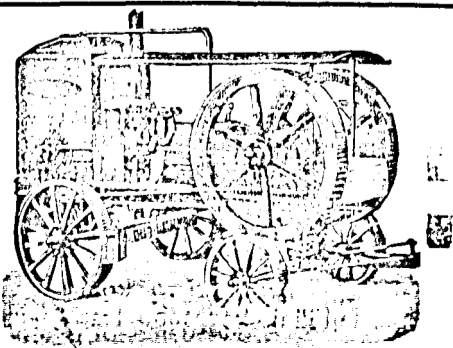
A földbirtok eloszlása Németországban egészen más mint nálunk; nagy birtok ott alig van 2—3000 morgen már ritkaság számba megy, leggyakoribb a 800—1500 morgen közötti birtok, ezt a birtoktestet tartják ugyanis a német gazdák a legmegfelelőbbnek, egy gazda egyéni erejének és munkaképességének kifejtésére. Mindenki annyi földet kezel, a

mennyit meg tud bírni; gazdatiszteket aránylag keveset alkalmaznak. A gazda egész tudását, egész munkaképességét belefekteti a gazdaságába és nem csak addig dolgozik ily megfeszített szorgalommal, a míg arra reá van kényszerítve, de azután is. Láttunk több milliomos gazdát, a ki épen úgy jelen van kora hajnaltól késő estig mindenütt, mint a legszegényebb ember. Ez a nagy szorgalom, a bámulatos takarékoság és puritán egyszerűség az, a mi a német gazdának lehetővé teszi, a mai igazán nehéz gazdasági viszonyok között a megélhetést és képessé teszi őt, a mi fogalmuk szerint elképzelhetetlen haszonbér fizetésére. Hiszen láttunk oly birtokot, a hol a haszonbérli adóval együtt 160 márka (192 K) haszonbért fizet hektáronként, (persze az ily óriási haszonbérek ott is kivételszámba mennek) és ezen haszonbér mellett még tekintélyes vagyona is tett szert. Az ily birtokon rendszeren oly óriási befektetést eszközöl a bérlő, a mely messze meghaladja a földbirtok értékét. Az ily gazdaságokban persze nem buzát meg cukorrépát termelnek, hanem

vagy már európai hirre vergődött vetőmag nemesítő vagy termelő az illető, vagy pedig nagyobb városok közelében fekvő, korai zöltségek termelésével foglalkozik.

Németországban, mivel aránylag kevés őszigabonát, de annál több ipari növényt termelnek, az aránylag nagy állattenyésztéshez, pedig sok alom szükséges, nagyon becses a szalma. Már a legtöbb cséplőgéphez szalma-prés is van csatolva, úgy hogy a csépléskor a szalmát már préselik is; így könnyebb szállítani, meg elhelyezni, mert az ottani erős időjárás miatt, még a szalmát is legtöbb helyen fedett színekben tartják. Takarmányt egész utunk alatt, sehol sem láttam szabadon elhelyezve, sőt Németországban és Sziléziában a félig száradt széna kupaczkok, vagy rudasok is mind egy-egy zsup tetővel vannak ellátva.

(Vége.)

Oberurseli Mótorgyár Részvénytársaság

BÉCS, Gumpendorferstrasse 72.

Legolcsóbb hajtóerő a „GNOM“ BENZIN- és SZIVÓGÁZ-MOTOR.

4000-nél több üzemben. — Könnyen kezelhető. — Villanyos gyújtással. — Költséghetős, tervek és egyéb felvilágosítás ingyen és bérmentve. — Referenciák beazerozhatók: gróf Wenkheim Géza uradalmától, Csorvás (Békésmegye); gróf Wenkheim Frigyes uradalmától, Székudvar (Aradmegye); gróf Esterházy János uradalmától, Nyitra-Ujlak (Nyitramegye); gróf Esterházy László uradalmától, Sárosp (Fehérmegye). Sándor Pál Mező-Bánd, Albisi Béla Alad-Szovát, Lőte László Kaál. 2063.

rakunk fel, mert az egyik az oszlopokat köti össze, a másikra párhuzamosan erősítetnek a komlósineg tartó-drótok!

A keretdrótok csak oszloptól-oszlopig húzatnak s az oszlop fejekre vagy reá hurkoltatnak, vagy kisebb kapcsokkal kampókra akasztatnak, de legegyszerűbb, ha az oszlopra fejébe egy ujnyi vastag s 20 cm. hosszú vas-

szeg van beerősítve, s mind a négy drót (fülekkel) egyszerűen reáakasztatik; hogy a szeg szét ne feszítse az oszlop fejét, az vasabronccsal van megszorítva. Az oszlopközi drótokat még a földön szabjuk ki két oszlop közt, végeit begörbitjük vagy megfűlezzük. Ha mind a négy irányban el van készítve a drót, egyszerre rakjuk fel egy-egy oszlopra, így egy-

egy oszlophoz csak egyszer kell a létrát hozzá támasztani.

Első munka tehát az oszlophálózat beállítása, 2-ik a sodrony-keret felrakása s 3-ik a párhuzamos tartó sodronyok felkötése! U. i. minden komló sornak megfelel fent egy tartó huzal, mert erre vezettedik fel a zsinegen a termő komló inda. Ezek tehát a keret drótokon

1. ábra. Az egyszerű (7 méter) magas sodronyrendszer a kolozsvári gazdasági akadémiá komlós-kertjéből 1907. (A Wiener Landw. Zeitung-ból 1907. évfolyam.)

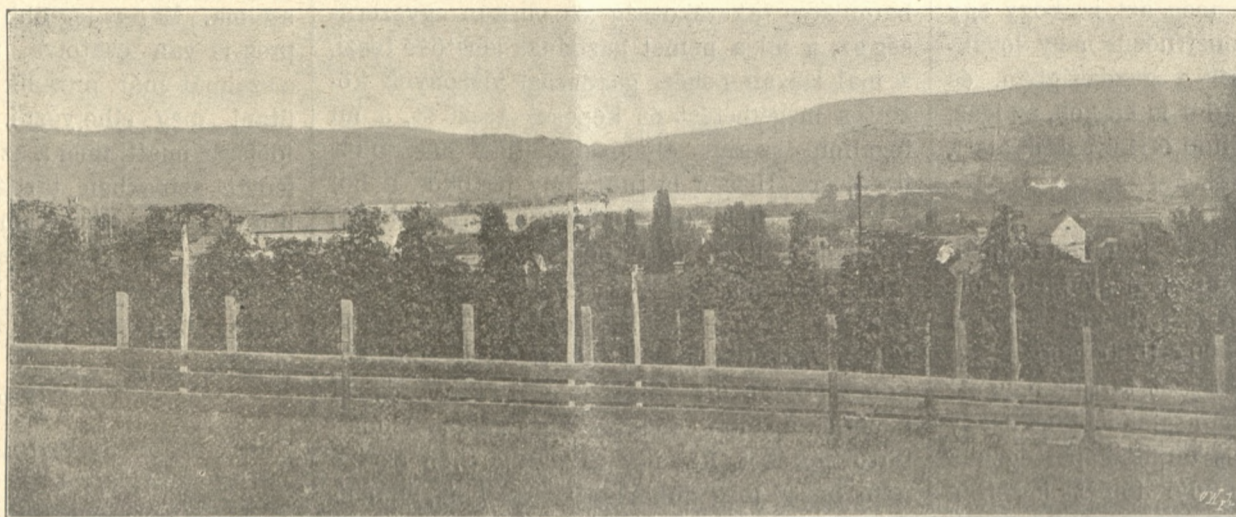

2. ábra. Kétágu sodronyrendszer a kolozsvári gazdasági akadémiá komlós kertjében. 1907. (A Wiener Landw. Zeitung nyomán 1907. évf.)

keresztbe fektetnek s utóbb vékony dróttal oda lesznek erősítve, hogy a komlólomb súlya alatt oldalt el ne mozoghassanak. Ezen tartó drótokat már nem kell elvagdálni, de mint a telefon huzal, végig mehet a táblán, egyik szélétől a másikig.

Mіндеzen szerkesztésekkel elkészülvén, azt tapasztaljuk, hogy bizony az egész sodronyhálózat kissé lebeg, azért a befejező munka az egész szerkezet kifeszítése. E célból a szélső ferde oszlopokat a földbe súlyozott horgony tuskókhoz ugyancsak huzallal lehorgonyozzuk, (kikötjük, kifeszítjük), mint az az országutmenti távirtda oszlopoknál tapasztalhatjuk — bővebben tehát nem írom le

A tartó huzalokat az uralkodó szél irányába fektetjük le, hogy az a majdan fel-

3. ábra. Alacsony (ferde felvezetésű) sodronyrendszer a kolozsvári gazdasági akadémiá komlós-kertjéből. 1907. (A Wiener Landw. Zeitung-ból 1907.)

kapaszkodó komlósorok között kár nélkül elsuhanhasson. Ezen tartó drótokhoz erősítetnek minden tavaszon a tőkéről felkapaszkodó növények.

Ez a legegyszerűbb, de tartós dróthálózat Van hazánkban is, külföldön is sokféle oszlopsodronyrendszer, a 4 méterestől a 8 méteres magasságig, abban tulsűrű a lombzat

lius közepén; a második kép az illyefalvi—spalti fajtát mutat u. n. páros felvezetési rendszerrel. Ugyanis legújabbán így is szerkesztenek Bajorországban komlós-kerteket, feltételezik, hogy ha minden komlósor felett páros drótokra vezetik fel a komlóindát két ágban, akkor több világosság, levegő, pára éri a komlólombot, több toboz bír fejlődni, kevesebb lesz a penész

s gyakori a penész baj, ebben gyakran tesz kárt a szél s vihar. Legcélszerűbb a 6 méteres magasság: az első években gyakran tulnővi a komlólomb, de utóbb éppen megfelel a növény vegetációjának!

Mellékelt képek a kolozsvári gazdasági akadémiá komlós-kertjének három művelési módját mutatják be. Az egyik részlet a 7 méter magas párhuzamos sodronyvázat ábrázolja szenterzsébeti Golding-fajtával ju-

baj s a tobozok is egyenletesen fejlődnek! Én is úgy tapasztaltam ezt az akadémia kertjében: igaz, hogy úgy a felvezetésnél, mint a leszedésnél kétszeres a munka. A 3 ik képen a 4 méteres alacsony sodronyrendszert mutatjuk be, ennél erősen ferdén kell vezetni az indákat, mert különben tulnő és lecsüng a lomb, tehát nemcsak a fejlődő indát kell elosztani minden irányban a sodronyhálózaton, de a növényeket is messzebbre, legalább 180—200 cm. sor és növény-távolságban kell ültetni. Az ilyen alacsony rendszereket leginkább szeles vidéken szokták alkalmazni.

Csérer Lajos.

Figyelembe jöhet-e a műtrágya külterjes gazdálkodási viszonyok között?

Sok gazda azt tartja, hogy a műtrágya használata csakis belterjesen kezelt gazdaságokban jöhet figyelembe, de külterjes viszonyok közé nem való. Igaz hogy manapság belterjes gazdálkodás műtrágya nélkül nem igen gondolható el, de másrészt nem áll az, hogy a műtrágyát külterjes viszonyok között nem lehetne haszonnal alkalmazni. Ezt bizonyítja az egész világnak legkülterjesebb szántóföldi üzeme is, az ugynevezett örökzöld üzem, mely Németország egyes vidékein ama silány talajokon divik, hol rozson kívül más haszonnal nem termelhető. Az örökzöld üzem ugyanis abban áll, hogy örökké egymás után csakis őszi rozst termelnek: ennél külterjesebb üzem szántóföldön el nem gondolható és mégis ez üzemnél nagy sikerrel használják a műtrágyákat. De hazai példák is a mellett szólnak, hogy külterjes viszonyok között is haszonnal dolgozhatunk műtrágyával, csak fel kell említenünk azt a nem kevés kiscgazdát, a ki újabb időben már használja a műtrágyát, noha legtöbbjük nagyon is külterjesen gazdálkodik.

Azok a viszonyok is, melyek a külterjes gazdálkodásra kényszerítenek, nem egyszer a műtrágya alkalmazása mellett szólnak, így külterjes gazdálkodásra kényszeríthet a kedvezőtlen *klima*; már pedig tudjuk, hogy a műtrágya a növényzetet nemcsak annyiban teszi a kedvezőtlen klíma elviselésére alkalmasabbá; hogy jobban táplált, erőteljesebb, jobban ellenálló növényeket eredményez, hanem annyiban is, hogy a műtrágya, főleg a szuperfoszfát az érést siettetni, a szalmát megdülés ellen megerősíteni, a buzát a rozsdá ellen jobban ellenállóvá tenni stb. szokta. A chilisalétrom a réten a fű fejlődését siettetve, azt a téli nedvesség jobb kihasználására képesíti. Tavasszal a legtöbb gyenge vetést külterjes gazdaságokban láthatni, ott jöhet leginkább figyelembe a fejtrágyázás stb.

Külterjes gazdálkodásra kényszeríthetnek kedvezőtlen egyéb viszonyok, rossz közlekedés, munkáshiány stb. a melyek miatt ipari és kereskedelmi vagy egyébként sok munkát igénylő növényeket termelni nem lehet. Ily helyeken csak a kalászosok és a kapások közül a tengeri és a burgonya termelhetők. De ép ily egyoldalú termeléssel a talaj inkább vétetik egyoldaluan igénybe, mint a belterjes

gazdálkodásnál, a hol a különböző kultur növények a talajt különféleképen használják ki. A talaj egyoldalú kimerítését pedig leginkább a szintén egyoldalú műtrágyával lehet ellensúlyozni, eltekintve attól, hogy külterjesen kezelt gazdaságokban aránylag sokkal kevesebb szokott az istállótrágya lenni, mint a belterjesen kezelt gazdaságokban. A külterjes gazdálkodásnak oka lehet továbbá a talaj mineműsége is, a mely belterjesebb műveléssel járó növények termelését nem engedi meg. Erre nézve is kimutatta a gyakorlat azt, hogy kellő műtrágyázással sikerül gyakran egyes talajokon oly növények termelését lehetővé tenni, a mely növények műtrágya nélkül ott nem diszlenének.

De van még egy ok, a mely a külterjes gazdálkodásra kényszeríthet és az a kellő forgatókének vagyis magyarán mondva, a pénznek hiánya. A műtrágya pénzbe kerül, szóval befektetést jelent, pedig a külterjes gazdálkodást éppen az jellemzi, hogy a befektetésekre nem telik. Csak hogy a műtrágyázás olyan befektetés, mely rendszerint nagyon rövid idő alatt, a mely alatt egy termés elő áll, már kamatok kamatjával megtérül; másrészt a műtrágyagyárok oly kedvező fizetési feltételeket szoktak adni, hogy műtrágyát még a legkisebb forgó tőkével rendelkező megengedhet magának. Így például a Műtrágyát értékesítő Szövetkezet Budapesten a szuperfoszfátokat és keverék trágyákat — feltéve, hogy a vevő hitelképes — 6 havi hitelre szállítja, úgy, hogy a gazdának módjában van a tavasszal vásárolt műtrágya árát össze, terményeinek értékesítése után kifizetni, ha pedig az össze vásárolt műtrágyát 6 hónap múlva, vagyis tavasszal nem bírná fizetni úgy további 6 havi hitelt engedélyez neki 6%-kamattal megtérítése ellenében.

A külterjes gazdálkodás rendszeres a kiscgazdák körében; ő náluk a műtrágya alkalmazásának utjában áll az is, hogy egy-egy kiscgazdának csak kevés műtrágyára van szüksége, és ily kevés mennyiségek meghozatalánál a fuvardíj, a műtrágya árát nagyon felfoizkenti. Csak hogy a műtrágyát már is használó kiscgazdák úgy segítenek magukon, hogy vagy többen szövetkezve rendelnek egy vagonnal, vagy pedig a községbeli szövetkezet, olvasó, vagy más elkölcsi testület neve alatt rendelik meg a műtrágyát. Ilyen esetekben természetesen nem kell nekik semmi fuvardíjat fizetni, mert az egészet a fenti bpesti szövetkezet viseli és azonkívül a szövetkezetnek, olvasókörieknek vagy gazdasági egyesületnek elosztási díj címen bizonyos jutalékot is ad. Ha azonban az egyik vagy másik kiscgazda mégis rendel kisebb mennyiséget, darab áruként való szállításra, úgy a budapesti Szövetkezet megtéríti neki az illető mennyiségre eső rakományi fuvardíjat, vagyis a vevő csakis a nagyon rakományi és darab áru díjtétel közötti különbözetet viseli. Szóval a műtrágya beszerzése nem jár akkora pénz kiadásokkal, hogy

arra kiscgazdák nem lennének képesek, mint azt a gyakorlat is mutatja.

Erdélyben a mezőgazdaságot a külterjeség jellemzi, mégis alig hiszem, hogy volna Magyarországnak egy más része, hol a műtrágyát, oly sikerrel és haszonnal lehetne alkalmazni, mint Erdélyben. Az erdélyi talajok természetűtől fogva javarészt gyengék és minél soványabb valamely talaj, rendszerint annál jobban hálálja meg a trágyázást, a műtrágya továbbá annál jobban szokott érvényesülni, minél nedvesebb a klíma; már pedig Erdély klímája sokkal csapadékosabb, mint az Alföldé és a Dunántulé. Mégis mit látunk? Azt, hogy a Dunántul, de különösen az Alföld az ő kitűnő földjein és száraz viszonyai közt manapság már igen sok műtrágyát fogyaszt; míg Erdély az ő gyenge földjeire alig használ egy kevés műtrágyát, noha annak érvényesüléséhez elegendő csapadék áll rendelkezésre.

A mezőgazdaság legkülterjesebb formája a legelő gazdaság, de még itt is nagy szerepet játszik a műtrágya vagy legalább kellene, hogy játszon Erdélyben szőrfülepthe legelőin. A szőrfülep kérdés tisztán csak trágyakérdés: megtrágyázott gyepről a szőrfü csakhamar eltűnik. Fektetéssel, kosarazással vagy esztenázással lassan megy a szőrfü irtása, de e téren óriási sokat tehetne a műtrágya okszerű felhasználása.

Hogy áradásoknak nem kitett réteken is műtrágya nemcsak a szénatermések nagyságát, de minőségét és tápláló értékét hathatósan és jövedelmezően fokozza, azt száz meg száz hazai rétműtrágyázási kísérlet eredménye bizonyítja, a külterjes viszonyokra jellemző az ugar is, melyet részben állat, részben trágyahiány miatt, de néha csak rossz szokásból tartanak. Az ugaroltatásnál jóval többet használunk földünknek, ha az ugart megelőző kalászosba valami évelő hereféléket (vörös herét, baltacimet, nyulzapukát stb) vetünk műtrágyával, mikor nemcsak a talajt gazdagítjuk, de takarmányunk is lesz, vagy pedig az ugart műtrágyával ellátva, zöldtrágyatermelésre használjuk fel. Akár az első, akár a másik módszer, a talajt jóval jobb termőerőbe fogja hozni, mint az ugar maga.

Szóval a műtrágya a lehető legköltségebb viszonyok közt nemcsak figyelembe jöhet, hanem inkább *kell*, hogy jöjjön.

De mint minden befektetésnek, úgy a műtrágyázásnak is okszerűnek kell lennie, hogy magát kifizesse. De hogy a műtrágyát okszerűen és jövedelmet adóan alkalmazhassuk, ahoz tapasztalat és gyakorlat szükséges, melyet csak a kísérletezés adhat meg. Sokféle műtrágya van, és az sem mindegy, hogy mennyit adunk belőlük, mikor, mily növény alá stb. De másrészt azt sem lehet megkivánni, hogy a gazda, ki még nem is látott műtrágyát, pusztá szó után indulva, egyszerre lelkesedjen érte. Ő csak akkor fog belemenni annak alkalmazásába, ha előbb kézzel foghatóan bemutatják neki üdvös hatását és pedig kísérletezéssel.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékélők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristof

utóda

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítő, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyrágu szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

E téren sokat tehetnének a gazdasági egyesületek és hasonló társulások, mint azt egyes törekvő erdélyi gazdasági egyesületek teszik is. A többek közt már több éve a Szolnokdobokavármegyei Gazdasági Egyesület végez az orsz. m. kir. növénytermelési kísérleti állomás közbejöttével zöldtrágyázással kapcsolatos műtrágya kísérleteket kis- és közép-birtokosokkal. Mult év nyarán e sorok írója a kísérletek egy részét megszemlélte és egyrészt csodálkozok ama buzgalmon és érdeklődésen, melylyel a gazdák a kísérleteket végezték, másrészt a trágyázással elért eredményeken, nem egy helyen a zöldtrágya és a műtrágya teljesen terméketlennek ismert kizsartott területeket jó termésbe hozott.

Ne gondolja tehát senki, hogy a műtrágya csak belterjes üzemnek való vagy alkalmazásához sok teória és elvont tudomány kellene, nem, mert a műtrágya kérdés tisztán pénz kérdés csak, a műtrágyát akkor alkal mazom, mikor kifizeti magát, akár belterjes ez üzem, akár nem. Hogy pedig kifizeti-e magát a műtrágya vagy sem, azt a kísérletezés nagyon hamar kimutatja.

Gyárfás József.

Javaslat egy népies minta gazdaság szervezésére vonatkozólag.

I.

A székelyföldi miniszteri kirendeltség vezetősége, Székelykeresztúron egy olyan mintagazdaságot óhajt szervezni, amely egyuttal a képzőintézeti növendékek gazdasági oktatásánál is tananyagul szolgáljon, e végből megbizta Czirmes Bálint kir. gazdasági szaktanárt, hogy javaslatot terjesszen be a szervezés ke resztülvitelére vonatkozólag.

Nevezett szaktanár az alábbi üzemtervet dolgozta ki és terjesztette fel jóváhagyás céljából:

A mintagazda egyénisége.

Mintagazdának ..... kisbirtokost szemléltem ki. .... a községi előjáróság is és magam is józanéletű, szorgalmas, megbizható és törekvő gazdának ismeri. Birtoka tehermentes s az egyénisége elég biztosíték arra, hogy vele a népies mintagazdaság szervezésével remélt célt elérjük. Nevezett férfi korának delelőjén áll, 7 gyermeke családapá, kik között a legnagyobb fiu 19 éves, apjának a gazdaságban legnagyobb támassza.

A kiszemelt birtok leírása.

A mintagazdaságnak kiszemelt birtok összterülete 40-505 k. h. és jelenleg az alábbi mivvelési ágak szerint tagozódik.

- 30 k. h. 705 □-öl szántó.
- 2 k. h. legelő.
- 0 k. h. 1400 □-öl konyhakert, lucerna
- 7 k. h. kaszáló.

Keresztúr község határa és így a szóban forgó birtok is, tagosítva van, ezen birtok rendezés alkalmával minden birtokosnak külön térbeli és külön oldal illetmény lett kiharitva. E szerint a birtok-teste is két tagozatban található, melyek közül az egyik (5.5 hold elsőrendű szántó) közvetlen a város szélén fekszik, a termő terület többi része pedig a községtől 1/2 óra járásra érhető el.

A térilletmény vagy összetételére nézve elsőrendű áramlási vályogtalaj és vízszintes felületű, a hegyi illetmény pedig jóminőségű középkötött agyagostalaj, oly szelid lejtéssel, hogy azon bármely talajmivvelő géppel akadálytalanul lehet munkálkodni.

A létesíteni szándékolt népies mintagazdaságot az itteni természeti és közgazdasági viszonyok figyelembe vételével nézetem szerint a következő üzemtervnek megfelelően kellene szervezni.

Növénytermelés.

Habár a jövedelmezőség szempontjából szorososan a forgóhoz kötött növénytermelésnek nem vagyok híve, mert a kellő szakértelemmel és körültekintéssel vezetett szabad gazdálkodást saját tapasztalataim alapján sokkal jövedelmezőbbnek tartom, mégis, hogy a modern elmélet követelményeinek eleget tegyek, a szervezendő mintagazdaság részére az alábbi vetésforgó felállítását hozom javaslatba.

1-ső tábla = 5 holdon *zöldugár* 3 h. zabosbüköny szénának, holdanként 200 q. trágya, *zöldugár* 1 h. zabosbüköny magnak, holdanként 200 q. trágya, *zöldugár* 1 h. csalamádé zölden, holdanként 200 q. trágya.

2-ik tábla = 5 holdon *őszi kalászos* (fele buza, fele rozs).

3-ik tábla = 5 holdon *kapás* (3 h. tengeri, tök, paszuly, 1 h. répa, 1 burgonya).

4-ik tábla = 5 holdon *tavaszi kalászos* (2 h. árpa, 3 h. zab lóherével vetve).

5-ik tábla = 5 holdon *lóhere* (1-ső termés széna, a második magnak).

6-ik tábla = 5 holdon *lóhere* (1-ső termés széna, a második magnak).

6 tábla = 30 hold és ezenfelül 1/2 holdon, egy táblán kívüli részen, a lucerna termelés lesz bevezetve.

Az őszi gabona learatása után augusztus hó folyamán egy holdra Jánosnap i rozs és őszi büköny keverék fog vetődni jövő tavaszi zöld takarmányozásra, ennek a helyére azután május hó végén rövid tenyész idejű 100 napos tengerit vetünk, a kapás tábla másik 2 holdjába lófogu tengerit termelünk. A kapás tábla vetés előtt közepes (150 q.) trágyázásban részesítendő.

Ezen vetésforgó szerint a szántóföldi összterületből 50% esne a takarmánynövényekre, 33% a kalászosokra és 17% a kapás növényekre.

A mikor a második évi lóhere a fagy, az aranka vagy pedig az egérvártétele miatt kipu sztulna, helyébe kölessel, lennel, moharral, vagy haricskával vetnök be a területet.

Fenti vetésforgóból látható, hogy a talajerő fenntartása és fokozása céljából fősulyt a mesterséges szálás takarmányok és az erő,

illetve hizláló takarmányok termelésére óhajtom fektetni.

A mintagazdaság növénytermelési ágából eladásra legfeljebb csak lóheremag és 4-5 q. magbüköny és pár mázsa buza kerülhet. Az őszi buza a család táplálására és vetőmagra lesz fordítva, a többi szemes terményeket az állatállománnyal feltakarmányozva állati termékekké fogjuk átalakítani. Céлом, hogy ezen mintagazdaság által adjunk irányt és nyujtsunk követendő példát a népies gazdálkodásnak arra nézve, hogy felhagyva az eddig kevés eredménnyel forszirozott gabona termelési rendszerrel, térjenek át a sok és jó mesterséges takarmánytermelésre, amely körülmény azután lehetővé teszi, a mai napig egyedül jövedelmező sikeres állattenyésztést.

Trágyázásnál fősulyt az istálló trágyára fogjuk fektetni, de a nagyobb átlagtermések elérése céljából, az egyes növények fejlettsége és tápigényeire való tekintettel, alkalmazni fogunk műtrágyákat is.

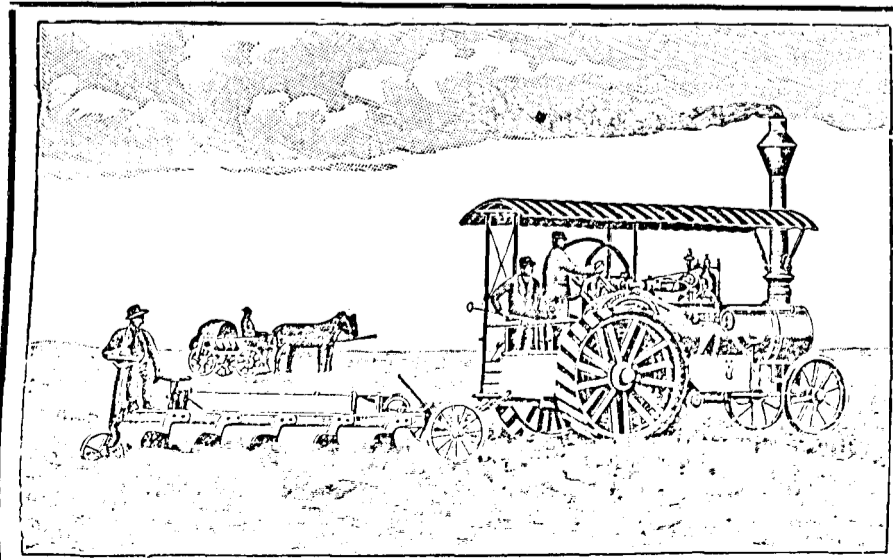
Ugy a mesterséges, valamint a természetes takarmánytermelő területek ápolására, gondozására (fogasolás, trágyázás) nagy suly lesz fektetve. Ugy szintén különös tekintettel leszünk arra nézve is, hogy minden gazdasági növény a szakszerűség és okszerűség követelményeinek megfelelő művelésben és ápolásban részesüljön. Hogy a mintagazdaság megfelelő jó vetőmagvakhoz jusson, szükségesnek tartom, hogy az első évi termeléshez minden vetőmagot a magas kincstár adja.

(Folytatjuk.)

IRODALMI SZEMLE.

„Az amerikai kivándorlás és visszavándorlás“ címen Lóherer Andor közgazdasági író kiváló tartalmas munkát bocsájtott közre, melyben a ki- és visszavándorlás okairól és ennek szabályozási módjairól mutat be életrevaló eszméket. A 280 lapra terjedő mű ára 6 korona. Megrendelhető a „Patria“ nyomdavállalatnál, Budapest, Üllői-ut 25.

Mezőgazdák üzemi utmutatója. Ezen a címen legközelebb egy kiadvány jelenik meg, amely tartalmazni fogja mindazokat, a tudnivalókat, amlyekre a gazdának gazdasági tevékenységének kereskedelmi részét illetőleg szüksége van. A kiadványt Pánczer Gyula, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének főtisztviselője szerkeszti, és különösen speciálitása lesz a munkának az Országos Központi Statisztikai Hivatal időszerinti sorrendben összeállított vásárjegyzéke, az egyes állatnemek 1907. évi felhajtásának feltüntetésével. Az egyes fejezetek tárgyalják a gabonakereskedelmet, összefüggőleg a tőzsdeszokványok magyarázatszerű közlésével, a vetőmagkereskedelmet, állatkereskedelmet, állategészségügyi részzsel kapcsolatban. Magában foglalja az erőtakarmánycikkek beszerzése körüli tudnivalókat s gépkereskedelmet. Utmutatás lesz a kiadványban a gazdasági áru szükségleti cikkek beszerzésére, tárgyalja a széna- és szalmakereskedelmi szokványokat, ételmi-szer kereskedelmet, borértékesítést, biztosítást.

UJI Egységrendszerű gőzszántás UJI (egy ölet fogó 7 vasu ekével).
 Csekély befektetés. Olcsó üzem. Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból (Erdélyből is) kívá-
 natra rendelkezésre állnak.

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

R.-T.

1908

Budapest, VI. ker., Váci-ut 19.

A jogi részben szó lesz a haszonbérletről, a gazda és cseléd közt jogviszony szabályozásáról. Ismerteti továbbá a gazdasági munkás- és balesetbiztosítási törvényt. A könyv bolti ára 5 korona, előzetes megrendelés esetén 4 kor. Iesz. Megrendelhető a Pátria r. t.-nál Budapesten.

EGYLETI ÉLET.

Közgyűlési meghívó.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ alapszabályszerű rendes közgyűlését Kolozsvárt, 1908. évi április hó 12-én, vasárnap, délelőtt 10 órakor fogja saját helyiségében (Attila-utca 10. sz. székházában) megtartani, melyre az egylet t. tagjait tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgató-választmány jelentése az egylet 1907-ik évi működéséről.
3. Pénztári jelentés az egylet 1907. évi zárszámadásáról; ezzel kapcsolatban:
4. A számvizsgáló bizottság jelentése.
5. Az 1908-ik évi költségelirányzat megállapítása.
6. A múlt évi rendes közgyűlés óta az egylet kebelébe lépett tagok bejelentése.
7. Választmány indítványa: a kolozsvári tejszarnok szövetségi részjegyek jegyzése tárgyában.

Kelt az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmányának Kolozsvárt, 1907. évi december hó 11-én tartott üléséből.

Br. Bánffy. Ernő,
egyl. elnök.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Gyümölcsészek figyelmébe. A földművelésügyi miniszter Csárics Sándort (lakik Győr város) továbbra is megbizta, hogy a gyümölcsészet terén gyakorlati utbaigazítások megadása s az ezzel összefüggő gyakorlati munkák végrehajtása céljából a nagyközönség megkeresésére annak rendelkezésére álljon. Nevezett elvállalja a gyümölcsösök tervezését, ily tervek készítését és pedig egy holdig terjedő terület után 20 K., egy holdtól 10 holdig 10 K., 10 holdtal 50 holdig 5 K., 50 holdtól kezdve 3 K. holdankénti árban. Gyümölcsösök telepítését, gyümölcsfák metszését, kertek kezelését végzi ellátás nélkül 10 K., ellátással pedig 6 K. napidíj, II od oszt, vasut és I. oszt. hajó utiköltség és esetleg ha nem bocsátatnék természetben rendelkezésére, kocsibér felszámítása mellett.

Szőlőgazdasági kurzusok néptanítók részére. Darányi földművelésügyi miniszter azon vidékek tanítóinak, ahol a szőlőművelés kiváló fontossággal bír, négy hétre terjedő gyakorlati kurzusokat rendeznek. Ezeknek célja az elpusztult szőlők felújításának modern ismereteit közölni s a tanítókat megnyerni arra, hogy főleg az ismétlő iskolában, felnőtteknek való tanításokon az okszerű szőlőgazdálkodás ismereteit terjeszszék. A kurzusok a bihardíószegi, tapolcai, tarcali, ménesi, nagyenyedi vincellériskolában április 21-től május 9-ig és október hó 8-tól október 21-ig tartanak. A tanítók 120 koronát kapnak. Kérvények az illetékes tanfelügyelők útján március 30-ig nyújtandók be.

Városaink tejjel való ellátása. Múlt év október 26-án a gazdák Pécsent országos tejgazdasági kongresszust rendeztek, melyből kifolyólag a gazdák Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterhez, hogy az államvasutak vonalain a tejszállítás némely nehézségeit eloszlatni segítsen, feliratot intéztek. A kereskedelmi miniszter most válaszolt ezen fölterjesztésre. Így a kérelmet, hogy tejet nyáron éjjeli vonatokkal szállítsák, kész a gazdák kívánsága szerint eszközöztetni; feliratában megjegyzi, hogy teljesen a feladók tetszésétől függ, hogy a szállítás éjjeli vagy nappali vonatokkal történjék. Lehetetlennek tartja, hogy

a tejszállítást, ha egyébként a feladó ezt így kívánja, a jövőben ne nappal eszközöltessék. Mert a termelő tudja legjobban, hogy termelvényét melyik vonattal, éjjel vagy nappal szállítsa-e? Tejet este 10 óráig lehet mindenik állomáson mint expressz árut feladni, s csak az kívánatos, hogy a vonat indulása előtt 30 perccel előbb adassék fel az áru. Kijelenti a miniszter, hogy tejet ezentúl a megállóhelyeken is vesznek fel. Ezen intézkedésről a miniszter Darányi minisztert is értesítette és megkérte, hogy széles körben tudassa mind-ezekről a gazdaközönséget.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Nagy Dezső.** Súlyos veszteség érte az erdélyrészi jó magyar középosztályt. Március 16-án váratlanul és hirtelen meghalt Nagy Dezső az erdélyi róm. kath. Státus uradalmának jószágigazgatója. Erdélyi Gazdasági Egyletünk régi munkás és buzgó igazgató-választmányi tagját, lapunk kedves munkatársát vesztette el az elhunytban.

„Családja szeretetén kívül a kötelességnek élt és annak teljesítése közben szolgáltatta magához az Ur! Mondja a gyászjelentés. És e néhány szóban meg van írva az ő életútjának története.

Nagy Dezső valóban a családjának és a kötelességeinek élt. Puritán, szerény, szorgalmas és takarékos ember volt. És még valami: kiválóan ügyes, jó gazda. Jó gazdája a köznek is, magának is. Ha szép magyar nációnk férfainak bár egy ötöde olyan egyéniség volna, mint ő volt: nem kellene akkor nekünk semmiféle segítő akció és a magyar faj egy pár évtized alatt minden mást kiszorítana ősei földjéről.

Kiváló gyakorlati érzelme az intézményeket, amelyeknek élére, vagy szolgálatába állott — nagy mértékben vitte előre. Gyorsan tervezett és szívós kitartással valósított meg minden reábizott feladatot. És emellett a legkevésbé sem volt soha: reklamember. Ez is feljegyzendő korunkban, mikor egész raja él a nagyságoknak, akik átlag minden félévben egy egy fontos alkotással, kezdeményezéssel gazdagítják a közt — ujságokban, papiroson.

A katolikus státus birtokai jövedelmeztetésének új alapokra való fektetését oly ügyes kézzel indította meg, hogy bizony legény legyen a gáton majd eljövendő utóda, ha a megkezdett nagy munkát méltóan akarja folytatni.

Mint ember és mint barát szintén a legelsőik közül való volt Nagy Dezső. Itéletében: határozott, érintkezésben: kellemes és barátságban értékes, megbízható egyéniség volt.

Emléke örökké élni fog közöttünk. Özvegyen és árván maradt kedves családjának mélységes bánatát enyhítse a mi őszinte, igaz részvétünk is.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Gyergyóalfalusi Nagy Dezsőné, szül. Ugrai Berényi Berta, a maga és gyermekei: Böske, István és Géza, valamint az alólirottak nevében is a szív legmélyebb fájdalommal tudatja a legjobb férj, apa, fiu, testvér és rokon Gyergyóalfalusi Nagy Dezső az erdélyi róm. kath. státus jószágigazgatójának e hó 16-án, 47 éves korában történt hirtelen elhunytát. Családja szeretetén kívül a kötelességnek élt és annak teljesítése közben szolgáltatta magához az Ur! Földi részei e hó 18-án d. u. 4 órakor fogtak

a róm. kath. egyház szertartása szerint be-szenteltetni a Monostori fűt 132 sz. gyászházánál, honnan a köztemetőbe kísérik örök nyugovóra, lelkéért pedig az engesztelő szent mise-áldozat e hó 19-én d. e. 10 órakor a kegyesrendiek templomában, 20-án $\frac{1}{2}$, 8 órakor a monostori templomban fog az Egek Urának bemutatni. Kolozsvárt, 1908. március 16. Az örök világosság fényeskedjék neki: Özv. Albach Gézáné, szül. Demeter Polixena, édesanyja. Nagy Ilona, férj. Békéssy Károlyné, Albach Bella, férj. Fekete Nagy Bésáné, Albach Géza, testvérei. Albach Gézáné, szül. Nagy Erzsike, Békéssy Károly, Berényi József és neje, Berényi László és neje, Berényi Imre, Fekete Nagy Béla, sógorai, sógornői.

A temetésen, mely 18-án d. u. történt, az E. G. E. testületileg jelent meg.

— Az E. G. E. gazdasági előadásainak programja a következőkben állapított meg:

Sepsiszentgyörgyön április hó 5-én (vasárnap) d. e. 10 órakor előadást tartanak:

Jakab László áll. egészsz. felügyelő: „A ragadós állati betegségek elleni védekezés haszna és különböző módjai“-ról.

Csérer Lajos áll. szaktanár: „A sodrony-rendszerű komló mivéléről.“

Csiksszeredán április 6-án (hétfőn) d. e. 10 órakor:

Szabó Döme gazd. akad. tanár: „Szarvas-marhatenyésztésünk, különös tekintettel a gümőkórra.“

Dr. Seyfried Károly gazd. akad. tanár: „A mezőgazdasági hitel“-ről.

Dézán, április 5-én (vasárnap) d. e. 11 órakor:

Dr. Péter Béla gazd. akad. tanár: „A gyógynövényekről.“

Tokaji László e. g. e. titkár: „A szocializmusról és a birtokos gazdaközönség szociális feladatairól.“

Dicsőssentmártonban, április 6-án (hétfőn) d. e. 11 órakor:

Dr. Baintner Ferencz gazd. akad. tanár: „Gyümölcsök értékesítéséről, különös tekintettel a gyümölcs pálinkák készítésére.“

Fuhász Árpád, gazd. akad. tanár: „Ujabb tapasztalatok a növénytermelés terén.“

A nagyenyedi előadás részletei még nem lévén megállapítva, arról később hozunk értesítést.

Az előadásokra szóló meghívók a napokban küldetnek szét.

— **Gazdasági tudósítók.** A földművelésügyi miniszter, Kis-Küküllő vármegye erzsébetvárosi járásra Horváth Márton somogyomi lakost, Nagy-Küküllő vármegye nagysinki járására Schuster Mihály Ágoston gredólyi lakost, Szeben vármegye nagyszebeni járására Lősch Vilmos veresmartoni lakost, a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

— **Kosárfonó tanfolyamok** Kolozsmegegyében, melyeket Darányi miniszter segítségével az E. G. E. kolozsmegegyei gazdasági szakosztálya e télen rendezett, befejeződtek; és pedig **Szucsák** községben 36 tanuló 116 drb. vesszőfonást készített Angyalos Sándor áll. tanító vezetése alatt, **Bácsban** pedig egy 4 hetes ismétlő tanfolyam tartatott Máthé József róm. kath. plébános felügyelote alatt, itt ca. 100 drb. kosárfélt fontak — mindkét helyen ügyességgel s jó eredménnyel. Bácsban ugyancsak a nevezett plébános és Bakó ny. jegyző buzditására a tanfolyam átalakult **kosárfonó szövetségévé**, mely hivatva lesz a vármegyei háziipart üző községeknek termékeit begyűjtve, szövetségi úton értékesíteni. A bácsiak méltók a pártolásra!

— A kolozsvári telepítési felügyelőséghez tartozó telepes községekben a háziipari tanfolyamok e hét folyamán befejeződtek. Vicén 25, Fejéregyházán 20, Nagysármáson 22 telepes legény tanulta a kosárfonást, Detrebenben 22-en kertí butor készitést tanultak, mert az előző években már nagyot haladtak a kosárfonásban; Maros Ludason 27 és Kolozskarán 19 fiatal telepes a gazdasági kefékészitést tanulta meg, azért, hogy mindenféle gazdasági szőr- és serte hulladékot ezután házilag fel tudják dolgozni! Azonkívül minden telepes községben 4—5 gazdasági tanítás is volt vasárnaponként s a tavasz beálltával még egy-egy oktató határjárás is tartatik mindenütt — így a dévai és vajdahunyadi csángó telepeken is, melyek ez év elején jutottak a felügyelőség hatáskörébe.

— A vetések. (A földmivelségi miniszterium jelentése március 15-ről.) Az őszi vetések az ős folyamán nagyon sok helyen ki sem keltek s ezeken a vidékeken a földben maradt vetőmag megromlásától is félték a gazdák. Ezzel az agálylyal szemben ma megnyugvással konstatálhatjuk, hogy az enyhe lefolyású tél után alig van nagyobb terület, ahol a vetések ki ne keltek, illetve a vetőmagvak elpusztultak volna. Az aránylag kedvező téli időjárás hatása alatt a vetések nagyobbára elég sűrűn keltek és a vetések rossz telelése miatt táplált aggodalmak mindinkább kezdenek oszladozni. A mennyire az időjárás engedte, a gazdák szorgalmasan hozzáláttak a földek megmiveléséhez. A szántás és vetés sok helyütt már februárban megkezdődött. Több helyen elvetették már a zabot, árpát és a mesterséges takarmányok közül a zabos búkkönyt, lóherét és lucernát. Szórványosan a burgonya ültetése és a kertiek vetése is megindult, — tengeri alá pedig a talaj előkészítése szintén folyamatban van. A szőlőkben és a gyümölcsfák körül is foglalatoskodik a nép. Sajnos, hogy a sok hernyófészkek pusztítására nem mindenütt fordítanak kellő gondot. Az őszi vetések — bárha e részben a vélemények eltérők — egészben véve mégis türethetők és kielégítőnek mondhatók. A panaszok száma mindinkább gyérül és a jobb hírek szaporodnak. Féreg- és rovarkár eddig még alig volt észlelhető. Rosszul telelt csupán a repce, a mely sok helyütt elpusztult. A jószágállomány nagyobbára jó kondícióban van; egészséges; ritka helyen van baj és az is inkább csak helyi jellegű. Minthogy a munkásviszonyok állandóan javulnak, országszerte már jórészt megkötötték az aratási szerződéseket; remélhető, hogy a tavaszi munkálatok is rendes időre teljesen simán befejezhetnek.

— Hernyó és cserebogarak irtása. Kolozsvár városa a következő hirdetményt bocsátotta ki: A m. kir. Földmivelségi Miniszter Ur önagyméltóságának 15000—VI. 3. sz. alatt kiadott rendelete következtében alulírott városi Tanács a gyümölcsfákat pusztító rovarok irtása céljából felhívja a gyümölcsfatenyésztőket, hogy gyümölcsfaikat a hernyófészkektől, lepketojásoktól, vértetűtől, valamint darázs-fészkektől 1908. március hó végéig annál inkább tisztítsák meg, mivel annak elmulasztása esetén a tisztítást, illetve a felsorolt rovarok irtását a városi Tanács közigazgatási végrehajtás útján az illető tenyésztő költségén fogja elvégeztetni s ezenkívül a mulasztó az 1894. évi XII. t. cz. 52. §-ába ütköző mezőrendőri hihágás elkövetése miatt 100 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetettik. Minthogy pedig számos jel mutat arra, hogy ez év tavaszán a kártékony rovarok nagyobb számban fognak fellépni, Tanácsunk figyelmezteti a gyümölcsfatenyésztőket, hogy a rovarok kiirtása céljából tett tisztítások megtörténtéről hatóságai uton fog magának meggyőződést szerezni. Ez alkalommal tekintettel

arra, mivel a hernyókat a madarak minden emberi erőnél nagyobb mérvben pusztítják s így a hasznos madarak kiméltése a hernyók és a kártékony rovarok elleni védekezésben jelentékeny eredményt biztosíthat, a v. Tanács a Nagyméltóságú Földmivelségi Miniszter Urnak 1901. évi március hó 18-án 24655. sz. a. kiadott körrendelete értelmében ismételtén felhívja a város minden egyes polgárának figyelmét a hasznos állatok és madarak oltalmazására. Kolozsvár sz. kir. város Tanácsának 1908. évi március hó 13-án tartott üléséből. *Szvacsina Géza*, kir. tanácsos, polgármester.

Ezen hirdetmény tárgya és célja oly mérhetetlenül fontos, hogy nem mulaszthatják el e helyen külön is felhívni Dr. Nemes Ferenc v. gazd. tanácsos figyelmét arra, hogy az ígért szigorú végrehajtást feltétlenül eszközölje is, mert azzal sok minden más ténykedésnél hasznosabbat fog végezni. Mi figyelemmel fogjuk kísérni ez irányú intézkedéseit és szíves örömmel fogjuk elismerésünket annak idején vele szemben leróni.

— Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állattenyésztési és állategészségügyi szakosztálya ülést tartott amelyen dr. Weiser István előadást tartott arról, hogy mikép állítandó össze a fejős tehének takarmánya. Elmondja, hogy mivel a tej legnagyobb részben nem más mint átváltozott takarmány, ezenkívül első sorban a tejmirigy fejlettségétől fog függni, hogy a takarmányból fölvetett tápláló anyagok milyen nagy része használtatik föl tejtermelésére. Számos tudós kísérletét adja elő, amelyekből bebizonyítottak vehető, hogy a takarmány fehérje növelésével a tejhozam bizonyos mértékig növelhető. Viszont az összes kísérletek egyértelműen ahoz az eredményhez vezettek, hogy a zsír mennyiségének a tejelő takarmányban való növelése gazdasági előnyökkel nem jár. A tejhozamot nagyobbító mesterseges praeparátumoktól óvja a gazdákat Végtül megemlíti, hogy a megállapított takarmányanyagot, aszerint, amint lefejő tehenészetet folytatunk, vagy pedig az állatokat tenyésztésre tartjuk meg, megfelelően meg kell változtatni.

— Komlótermelésünk fejlődése. A földmivelségi miniszterium terméstatistikai osztályában most állították össze az 1907. évi komlótermés eredményét. Az érdekes adatokat a következőkben ismertetjük: Termeltek az egész országban 1772 koldon komlót; legtöbbet a Duna-Tisza-közén 1072 holdon, a többi hatszáz hold így oszlik meg: Erdélyben termeltek komlót 350, Dunántulon 185, a felvidéken 25 holdon. Átlagos termés 4 és fél mázsa holdankint, de a Duna-Tisza-közén 6 mm. átlagos termések is voltak. Termelt összesen az elmúlt évbyn 9124 mm., melyek értékesítésével a termelőgazdák egy millió koronához jutottak.

— Az O. M. G. E. és a parcellázások. Az O. M. G. E. nagymérvű mozgalmat indított és vizsgálat tárgyává tette az utolsó évtized alatt lefolyt parcellázásokat. A Magyarországon lefolyt parcellázások nem eredményezték a várt sikert azért, mivel a földbirtok értéke az amerikai pénzühiány folytán óriási mérvben felemelkedett s így a kisgazdák erejüket jóval felülhaladó terheket kényszerülvén magukra vállalni, anyagi boldogulásban nem részesülhettek. A parcellázások rendezésének előkészületei most folynak a földmivelségi miniszteriumban.

— A Vidéki Sörfőzők Egyesülete a napokban tartotta rendes évi közgyűléstét Bürger Albert marosvásárhelyi sörgyáros elnöklésével A közgyűlés elhatározta, hogy a kormányt föliratban üdvözlilik, mert az új kiegyezésben megfelelő védelmet biztosít a közép- és kis sörfőzőknek. Az évi jelentés és a számadás jóváhagyása után elhatározták, hogy a hazai komló értékesítésének megkönnyítése végett a termelők és fogyasztók közt közvetlen kapcsolat megteremtésére törekcsenek.

— Uj helyiérdekű vasutak. A kereskelemügyi miniszter az előmunkálati engedélyt egy év időtartamára megadta: Marostordavármegye közönségének és Marosvásárhely-törvényhatósági joggal felruházott város közönségének a m. kir. államvasutak Marosvásárhely állomásból Szovátiáig vagy Parajdig, továbbá ugyancsak Marosvásárhely állomásból Mezőmehes állomásig és innen esetleg folytatólág a m. kir. államvasutak Apahida állomásáig, végül Mezőbándtól egyrészt Oroszfájáig, másrészt mezőkapusig vezetendő vasutvonalakra.

— A mezőgazdasági irodalom fejlesztése. Az O. M. G. E. könyvkiadó vállalata f. hó 13-i ülésében elhatározta, hogy a Németországban már régóta fennálló gazdasági népkönyvtárak mintájára, rendkívül olcsó, gazdasági ismereteket tartalmazó füzeteket bocsát ki a gazdaközönség számára.

— Tenyésztés kioskztás a Székelyföldön. Darányi földmivelségi miniszter a székelyföldi kirendeltség útján tavaly 24,000 korona értékű (443 drb) tenyészkocát osztatott szét 33 községben 303 kisgazda közt. A vételárból 33 százalékot elengedtek a kisgazdáknak. Minthogy pedig tavaly oly tömeges számú jelentkező volt, hogy csak egy részük jutott tenyészkocához, a miniszter intézkedett, hogy az idén 25,000 koronát fordítsanak e célra ugyancsak 30 százalékos árkedvezmény nyújtásával.

— Származási bizonyítvány a baromfikivitelnél. A Németországba szülő vagy Németországban át küldendő leölt baromfit tartalmazó küldeményekhez csatolni kell egy, a helyhatóság által német nyelven kiállított, vagy hivatalosan hitelesített német fordítással ellátott származási bizonyítványt, mert különben a német határszéli vámhivatalok a küldeményeket feladásuk helyére visszaküldik. És külön kiemelő, hogy e szabályok nem csak az egészében küldött baromfi, hanem annak egyes részei, úgy mint libamáj, libamell stb. is alá vannak vetve. Minthogy a közönség e szabályt, dacára az annak idején közzétett figyelmeztetéseknek, utóbbi időben többször nem vette figyelembe, szükséges az érdekelteket e szabály mindenkor betartására újólág figyelmeztetni.

— Uj egyesület. A Nyultenyésztők Országos Egyesülete folyó hó 5 én este 7 órakor tartotta a Csalányi-féle vendéglő különtermében alakuló közgyűlését. Ez az egyesület programjába vette egy a sport, mint a husnyul tenyésztését, a nyulhus piaccá tételét, forgalomba hozatalát, közfogyasztását és a melléktermények értékesítését. Az egyesület elnökévé Leleszi Kovách Gáspár, kávai nagybirtokost, díszelnökké pedig Pirkner János miniszteri tanácsost választották meg.

— Harmadfél millió löversenydíjakra. Magyarországon a különböző versenyegyletek a múlt évben 2 millió 498.740 koronát adtak díjakra. E hatalmas összegből a Magyar Lovaregylet 1,935.640, az Urlovasok Szövetkezete 385.600 és a vidéki versenyegyletek 177.500 koronát adtak. A versenyek fajtái közül a sikkpályán 2,161.700. a gáton 139.600 és az akadályokon 197.400 korona lett kiosztva. A részletezés, a következő:

	sikk	gát	akadály
M. L. E.	1,933,240	—	2,400
U. Sz.	162,900	102,200	120,500
Vidék	65,600	37,400	74,500
Összesen	2,161,740	139,600	197,400

— Agrárreformok Romániában. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület közgazdasági szakosztályában Barabás Endre tartott előadást a romániai agrárreformokról. Jelölmez, hogy Romániában a jobbgyölszabadtítás csak névleges volt s a nép jó része, közel 400.000 család ma is tisztán robotmunkás, jobbgy. A román pénzügyminiszter szerint Románia 32 megyéjében 1563 nagybirtok van körülbelül 400 család kezén. Ezeknek területe az összesnek 60%-át teszi, a mi körülbelül 10 millió kataszteri hold területnek felel meg. A nagybirtok 64%-a bérbe van adva nagyobb

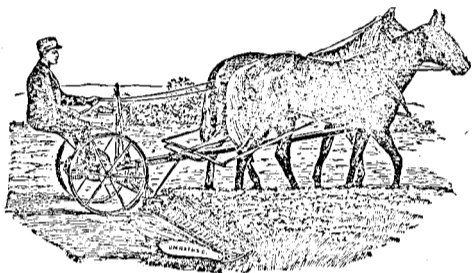
részen román hérlőknek, a kik hallatlan föld-
 zsorát üznek a román parasztság kárára.
 — Szőlővédelem az 1908. évi állami
 költségvetésben. A jelen évi költségvetés
 szerint a kormány az idén az orsz. phylloxera-
 bizottság és a nemzetközi phylloxera-összejö-
 vetel költségeire az 1882. XV., 1899. XLI. és
 az 1904. XII. t.-c. VII. fejezete rendelkezése-
 nek végrehajtására, a szakirodalom támogatására
 s egyéb tanulmányokra 12000 koronát. az
 állami szőlőtelepek átalakítására, szőlőoltványok
 készítésére stb. 77000 koronát, a korábbi évek-
 ben állami közvetítéssel létesült homoki szőlő-
 telepek mindennemű szükségleteire stb. 11000
 koronát, szénkénegyártásra. peronospora s más
 szőlőbetegségek ellen való védekezésre 155000
 koronát, szénkénegyhordók beszerzésére 5000
 koronát s a m. kir. szőlészeti kísérleti állomás
 és ampelologiai intézet céljaira, a felszerelés
 törlesztésére szükséges 60000 koronán kívül,
 159200 kronát kíván fordítani.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

Uj Fűkaszaló
 „Darling.”

1801 III.

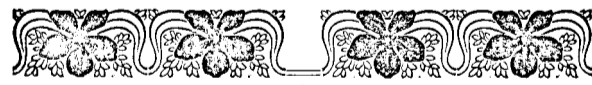
Uj gabonaaratógép „Handy”

Utolérhetetlen munkateljesítésében
 és könnyen vonhatóságában.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészletek 12 HP.-ig — Ipari mozgonyok 200 HP.-ig.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)
 Az intézet alaptőkéje 40 millió korona
 záloglevél kölcsönöket
 nyújt földbirtokra és nagyobb városok-
 ban fekvő házakra 4%-os és 4 1/2%-os
 záloglevelekben.

A Jelzálogul felajánlott erdőnyrészt Ingatlanok értékére és a meg-
 szavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazda-
 sági Egylet” bizalmi férfi adnak véleményét. 1001

Eladó vetőgépek.

(Alkalmi eladás!)

2132

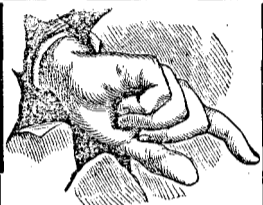
11, 13, 15 és 17 sorosak
 egészen ujan,

a legjobb gyárból eladók

magas engedménnyel!

Megtekinthetők: Kolozsvárt, Attila-utca 8. sz. a.

Bövebbet: lapunk kiadóhivatalában.

A címre tessék ügyelni!

VALÓ-

di francia különle-
 geségek (óvszerek)
 csakis F. Bergerand
 fils leghíresebb párisi
 gyárostól legelőnyö-
 sebben beszerezhetők

Polgár Sándornál

Budapest, VII. kerület,

Erzsébet-körút 50. sz.

Részletes képes ár-
 jegyzék ingyen és
 bérmentve. 2140

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek
 megfelelően berendezett műtermü-
 ket a nagyérdemű közönség becses
 figyelmébe.

Műtermek vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
 Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.

Dés, S.-A.-Ujhely,

Felsőszécsény, Fótér 9.

1729

Sárospatak,

Kossuth Lajos-u. 70.

A legnagyobb állami és első díjjal
 kitüntetve, hercegi tiszteletdíj stb.

KOEHLER
 FRIGYES

kertművész és kertépítő

Kerttechnikai iroda:

BUDAPEST

VII., Gizella-ut 15. szám.

(lakás: VII., Csömör-ut 46.)

TELEFON: 25-33.

Park, kert stb. tervezése, ki-
 vitele stb., stb.

Tajkértészeti képes-utmutató ki-
 vánatra ingyen elküldetik.
 1903.

Eladó kitűnő új fajta
 paszuly vetőmagvak:

1. „Aranyhüvely” gömbö-
 lyű, ébenfekete mag, cernát-
 lan, aransárga hüvely, ko-
 rai, dúsantermő, karós.
  2. „Torgorzöld” világos-
 zöld szemű, zölden és sze-
 sen egyaránt kitűnő gyalog.
  3. „Koral vajpaszuly”
 drappszínu magu, legkoráb-
 bi, edzett fajta, gyalog.
 Egy-egy adag kb. 21 óra valo-
 ság: 1 korona.
- Megrendelhető: a kiadóhivatal
 útján. Az árak helyeikben be-
 küldendő!

ALUMINIUM

10 évi
 JÓTÁLLÁS.

EDÉNYEK

INGYEN
 ÁRJEGYZÉK

Pietsch Géza.

Budapest, IV. Széchenyi-utca 13.

1392.

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben
 és legjutányosabban a
 ZSÁK és PONYVA gyárban Budapest, Nádor-utca 31-33. sz. szer-
 keztek be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tisztá lenből készült
 vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25
 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelen-
 tékenyebb uradalmának és szöveteladójának szállítója. Pontos, szolid
 kiszolgálás. Ponyvakalászatok intézet. 2022

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Répa-
 mag
 óvári,
 oberndorfi

Putyi, Prairie királyné „
 Karós és törpe
 babok

Gyorsfejlődésű
 Magyar
 bikák

Poland-china kan
 malaczkok

Pekingi gácsérok
 Olaszemdeni gunarak
 Bronz pulykakakasok

lámpanélküli
 költőgépek
 Pekingi kacsá-, em-
 deni lud-, fehér és
 fekete Orpington-
 tojásokra

amerikai köris, dió
 és szil-sorfákra
 előjegyzést elfogad

Teleki Arvéd

gróf

drassói urad. intézősege,
 u. p. 2053

Konczá.

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle 20 lóerejű gőzeke garniturájával tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak — évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,
Budapest, Országház.

1934

Figyelem!

A szőlőbirtokosok és telepítők figyelmébe ajánlom saját telepemen termelt: 300.000 drb. sima riparia portalis I. rendű vesszőmet, mely még vágatlan van. vevő személyesen is megtekintheti, valamint:

nagymennyiségű fás és zöld ojtványaimat, egy és két évesben, dus gyökérrzel;
120.000 drb. gyökeres riparia portalis, első és másodrendűben;
40.000 drb. piros Delavare, sima és gyökeresben;
nagymennyiségű európai sima vesszőmet, 42 fajban, fajtisztán és:
1000 drb. sima Csabagyöngye európai vesszőt.

A legjutányosabb árban megrendelhetők:

Karcza Sándor Székelyhidon.
szőlőgazdaságában (Biharmegye.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik, ki címét egy levelező-lapon tudatja.

Vesszőim és ojtványaimért teljes felelősség! 2077.

Gazdatiszti állást

keres április elsejére, 14 évi gyakorlattal bíró 34 éves, kis családú, szerény igényű, erélyes, caució képes, a gazdaság minden ágában szakképzett okl. gazdatiszt. — Beszél magyarul, románul. Jelen állásából a birtok parcellázása miatt lép ki.

Cim a kiadóhivatalban.

2134

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a **RETHY-féle cukorkánál**.
Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan Réthy-félet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.
Ára 60 fillér. Csak Réthy-félet fogadjunk el.

! Eladó!

Négy darab, szépen fejlett 14 hónapos, erős csontozatu, göndör szőrű, teljesen tiszta faj mangalicza kan.

Ára darabonként 120 kor.

Velits Ödön birtokosnál
Torda.

2136

Eladó hibátlan és fajtisztá szőlővessző **POSGAY KÁROLY, SZEGED, immunis homokszőlő-telepéről.**

	S i m a				
	1000		100		10
	frt	kr.	frt	kr.	kr.
Chasselas piros	3	50	—	70	15
» fehér	3	—	—	60	15
» piros-fehér vegyesen	3	—	—	60	15
» zsidóországi	3	50	—	70	15
» d'or	3	50	—	70	15
» rouge Royal	—	—	1	20	20
» Napoleon	—	—	1	20	25
» Ronsard	3	50	—	70	15
Muskát Alexander	4	—	—	80	20
» Lunel	4	—	—	80	20
» front. rouge	5	—	1	20	20
» Hamburg black	—	—	1	20	25
Trollingi kék	—	—	1	20	20
Kecskecsacs sárga	—	—	1	20	20
» piros	—	—	1	20	25
» fekete	—	—	1	20	25
» tarka (Decandol)	—	—	1	20	25
Zöld Juhseces (halhólyag)	—	—	1	20	25
Hamvas Klevner	—	—	1	20	20
Madelaine Angeviene	4	—	—	20	20
Precoce Mallingrae	4	—	—	20	20
Török Gohér (Damaskusi)	—	—	1	20	20
Fehér Gohér	—	—	1	20	20
Génuai óriás	—	—	1	20	25
Calabriai	—	—	1	20	25
Hamvas Klevner	—	—	1	20	20
Olasz rizling	2	50	—	50	10
Kövídinka	3	—	—	60	15
Oportó	3	—	—	60	15
Nagy Burgundi	3	—	—	60	15
Piros Veltelin	3	50	—	70	15

ELADÓ:

800.000 drb. I-ső osztályu Riparia Portális, kiváló szép 45 cm. hoszban, 8—10 mm. vastagságban, 1000 drb. 9 frt. 1.500.000 drb. II-od osztályu 4—6 mm. vastagságú 1000 drb. 3 frt. III-ad osztályu 1 frt 60 ezre. 50.000 szőlőajtvány a legkiválóbb bor és csemege fajokból, 100 drb. 9 frt., 1000 drb. 80 frt.

Kivánatra részletes faj és árjegyzék bérmentve küldetik.

Farkas József Riparia és szőlő-oltvány telepe.

Nagy-Várad.

2104

Prima tenyésztőjások

Angliából, W. Cooktól importált remek sárga és fehér Orpington törzsek után, darabja 1 korona; kizárólag kiállításokon első díjjal kitüntetett különös szép tojók után 2 korona. Megrendelhető Ternyeyp Árpád legmagasabb kitüntetésekkel sokszorosan díjazott telivér Orpington telepénél Aradon (Demeter-u. 92. sz.), mely a legutóbbi nemzetközi baromfikiállításán legszebb éves sárga Orp. kakasért s legszebb fehér Orp. tyukokért 3 első díjat s 4 tiszteletdíjat nyert. Szállítás sorrendben, rászás és fagymentesen eszközöltetik. Termékten tojások 80%-ig egyszer ingyen pótolatnak. Megkeresésekre azonnali válasz. 2070.

Szőlőoltványok: hiányok pótlására 2 éves dus gyökérrel, zöldoltással készítve ezre 100 frt. Telepítésre gyökeres zöldoltvány ezre 80 frt. Telepítésre sima zöldoltvány ezre 40 frt.

Fásoltványok: Gyönyörű példányok, fajtisztán ezre 100 frt. Szépségihával, eredési biztosítással ezre 45 frt. Mind Riparia Portalista oltva a következő fajokban: **Fehér borfajok:** Olasz Rizling, fehér és piros Szlankamenka, Furmint, Sárfehér, Mézesfehér, Ezerjó, Erdei, Bakator, Kövidinka, Mirkovácsi, Muskotályok, Hárslevelű, Sauvignon, Bánáti Rizling, **Vörös borfajok:** Nagy burgundi, Oportó, Nemes Kadarka, Ara-

mon. **Csemegefajok:** Fehér és piros Chasselas, Passa tutti, Tokaji Ghasselas, Ezredéves, Muskotályok stb. Sima Rip. Port. I. oszt. 10 frt, sima Rip. Port. II. oszt. 5 frt, gyökeres Rip. Port. I. oszt. 16 frt, gyökeres Rip. Port. II. oszt. 10 frt, gyökeres 2 éves gyökerű 18 frt. Hazai nemes vesszők sima 5 frt, a fenti fajokból. Oltványaimért teljes felelősséget vállalok s ha a vevő azzal nem volna megelégedve, azt visszaveszem s pénzt visszaadom. Tavaszai szállításra is elfogadok már most előjegyzést. Előlegül az ár 1/4 részét kérem beküldeni.

Székely I. József, Gyöngyös, Szent-Urban-Templom.

2064

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntő és gépgyár r.-t. Budapesten.

MOTOROK benzin-, spiritus-, gáz-, szivógáz- és kohógázüzemre minden nagyságban 3000 ló-erőig. Üzemköltség 1¹/₂-2¹/₂ fillér lóerőnként és óránként. **EMELEODARUK** kézi-, gőz-, petroleum- vagy elektromos hajtásra. Közúti hengerlőgépek. **Gőzekék.** Gőzmotoros személyszállító vasúti kocsi kis- és nagyvasútiak számára. Mindenféle vasúti kocsi személy- és teherszállításra. Vasúti felszerelések. Kéregöntési kerekék. (Griffin rendszer) **Hengerszék**ek malmok számára kéregöntési hengerekkel. Mindenféle **malomgépek.** Egész malomok berendezése és felszerelése. **Brikettsajtók** szén-, fűrészporsal effélék brikettelésére. **TURBINÁK** minden egyes esetben a helyi szükségletnek megfelelően szerkesztve, tehát az elérhető legnagyobb hatásfok biztosításával. Speciális gépek a papír és cellulózgyártásához. Transzmissziók. Füstémésztő készülékek. Gyári berendezések.

Árjegyzékekkel és költségvetésekkel szívesen szolgálunk.

GANZ-féle VILLAMOSÁGI R.-T., Budapesten, II. ker., Lövház-utca. Budapest-Budapestvidéki üzlet, IV. Koronaherczeg-utca 5.

Elektromos világító- és erőátviteli berendezések egyen- és váltakozó áramra. Kolibri ívlámpák reklámcélokra. Elektromos üzemek berendezése uradalmakban. Meglévő berendezések átalakítása. Elektromos üzemi szivattyúk, tejgazdasági berendezések, emelőgépek, ventilátorok, mezői vasutak, szántó-, csepítő-, aprító- és takarmányozó berendezések. Elektromos kis és nagy vasutak. Bányavasutak.

— Árjegyzékkel és költségvetéssel szívesen szolgálunk — 2079

ERDÉLYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32.

M. kir. szabadalm. osztályosjegyek főelárusító helye

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapírokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes páncélszekrényeket. (Safe Deposits.)

2055

Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig

Szőlővessző!!

A világhírű „DELAWARE“ adja a legjobb bort. — Oltani, permetezni nem kell. Leírását ingyen küldöm meg bárkinek. **Szőlőoltványok** a legjobb fajokból olcsón kaphatók. A „DELAWARE“ gyökeres vessző ezrenkénti ára 100 korona, simáié 50 korona. Szőlőoltványok ezre 140 korona. Ezerjő, Mézes, Kövidinka, Oportó, Burgundi, Chasselások és más nemes szőlőfajok.

Rendelésnél egyharmad előlegül küldendő.

Árjegyzék **grátis.**

Czím: **Szigyártó Nagy Mihály**
Felsőseged.

2097

TAKARMÁNYRÉPAMAGOK
ÚJ IRÁNYELVEK SZERINT TENYÉSZTVE.
WOHANKA-FÉLE JAVÍTOTT
ECKENDORFI, MAM MUTH OBERNDORFI
TENYÉSZTÉSE VEGYI FAJVALASZTÁS ALAPJÁN.
NAGY TÁPANYAG-TARTALOM ÉS TÖMEGTERMELES
SZAVATOLÁS MELLETT.
WOHANKA ÉS TÁRS BUDAPEST
V. VACI KÖRÚT 76.

Kizárólag fajtisztta őszi szedésű tehát fagymentes, továbbá jégverés mentes anyagot ajánlok vételre!!!
Készlet gyökeres csak 120,000. Árjegyzék bárkinek kívánatra küldetik bérmentve! Sima készlet 3 millió.

Kivonat MICHL ISTVÁN tata-tóvárosi immunis mintaszőlőtelepe árjegyzékéből:

A szőlőfaj neve	Gyökeres		Sima		A szőlőfaj neve	Gyökeres		Sima		A szőlőfaj neve	Gyökeres		Sima		
	száza	ezre	száza	ezre		száza	ezre	száza	ezre		száza	ezre	száza	ezre	száza
	frt		frt			frt		frt			frt		frt		
Borfaj:					Csemegefaj:										
Overni hamvas . . . fehér	—	—	1.	8.	Merlott . . . . . fekete	—	—	—	60	4.	Muscat Hamburg . . fekete	—	—	2.	15.
Budai Zöld	—	—	60	5.	Nagy Burgundi 2 éves	2.20	20.	—	70	4.50	„ Madersfield c.	—	—	1.80	12.
Burgundi	—	—	80	5.50	Oportó	—	—	—	70	5.	Augustana . . . . . fehér	—	—	2.50	—
Erdői (f. bakar) . . .	—	—	80	5.50	Othelló	—	—	—	70	5.	Calabriai	—	—	2.	15.
Erdélyi leányka . . .	—	—	1.50	12.	Vegyes borfaj 2 éves	2.	18.	—	60	3.50	Csaba gyöngye 10 drb. sl. 250 frt,	—	—	20.	100
Ezerjő	—	—	50	4.50						Damaskusi	—	—	2.	15.	
Fehér Bogdányi dinka . .	—	—	80	6.						Ezredéves emlék . . .	—	—	3.	20.	
Furmint	—	—	60	5.						Ferdinand Lesseps . .	—	—	2.	15.	
Hárslevelű val. Hegyaljai	—	—	80	5.	Chass. blanc croquant fehér	—	—	—	80	5.	Genauai óriás	—	—	1.50	10.
Járdovány	—	—	80	6.	„ corneille blanc	—	—	—	1.20	8.	Kecskececs	—	—	1.50	8.
Juhfarok	—	—	80	6.	„ Fontainebleau	—	—	—	1.20	8.	Kossuth Lajos	—	—	—	—
Mézes fehér 1 éves . .	2.	18.	50	4.50	„ musc. Gama Drome	—	—	—	1.50	10.	Madelaine angevine .	—	—	1.	6.50
Mirkovácsi	—	—	1.20	8.	„ musc. d'St. Fiacre	—	—	—	1.80	12.	„ royal	—	—	—	—
Mustos Kadarka . . .	—	—	60	4.50	„ de Nantes	—	—	—	1.80	12.	Malaga	—	—	2.50	20.
Olasz Rizling erős porbujtás	2.50	20.	50	3.50	„ Napoleon	—	—	—	2.	12.	Melinet (homok királya)	—	—	2.	15.
Rajnai Rizling	—	—	70	5.	„ Vibert	—	—	—	1.50	10.	Passatutti	—	—	1.	7.
Rakk	—	—	60	5.	„ Fontain. rouse v. piros	—	—	—	1.80	12.	Precoce de Malingre .	—	—	—	—
Sárfehér	—	—	60	5.	„ „ rouge s.	—	—	—	1.20	8.	Szemendriai	—	—	1.80	10.
Sauvignon	—	—	70	5.	„ Imperial rouge	—	—	—	1.50	10.	Bronners szőlő vil. . piros	—	—	1.80	10.
Semillon	—	—	70	5.	„ Negropont	—	—	—	1.50	10.	Kecskececs söt.	—	—	1.60	12.
Szerémi zöld 1 éves	—	—	60	5.	„ Ronsard vil.	—	—	—	1.80	12.	Malaga rosea vil. . .	—	—	2.50	20.
Szlankamenka	—	—	80	6.	„ tokay angevine v. .	—	—	—	1.80	12.	Malakoff Ossum söt. .	—	—	3.	20.
Zöld Sylváni 1 éves . .	2.	18.	80	5.	„ roudé crequant s. .	—	—	—	80	6.	Rosa minna di Vacca	—	—	1.80	12.
Bogdányi dinka . . . piros	—	—	—	—	Muscat Alexander . . fehér	—	—	—	80	6.	Dodelábi . . . . . fekete	—	—	1.20	8.
Kövidinka	—	—	60	5.	„ Caminada	—	—	—	2.50	20.	Izabella	—	—	1.20	8.
Szlankamenka	—	—	1.60	10.	„ candia	—	—	—	2.50	20.	Malaga kék	—	—	2.	15.
Tramini	—	—	1.50	12.	„ croquant	—	—	—	1.80	12.	Ökörszem	—	—	1.20	8.
Veltelini	—	—	60	5.	„ dr. Rob. Hogg	—	—	—	2.20	15.	Olivette nouve	—	—	1.80	12.
Vörös dinka	—	—	—	—	„ Escholafa supp.	—	—	—	4.	—	Trollingi	—	—	1.50	10.
Alicante bouchet . . . fekete	—	—	70	5.	„ Lahnes Perfect	—	—	—	5.	—	Vegy. csem. exquisit fajok	5.	35.	2.	15.
Aramon	2.20	20.	1.	8.	„ Lunel	—	—	—	1.	6.	„ kiváló jó	4.	25.	1.50	10.
Carbenet	—	—	60	4.	„ Ottonel	—	—	—	1.80	12.	„ chasselas fajok . . fekete	—	—	1.	6.
Kadarka nemes	—	—	60	4.	„ Pansée	—	—	—	2.50	20.	Rip. portalls 1. oszt. . .	2.50	22.	1.40	12.
					„ di Corail vil. piros	—	—	—	1.50	10.					
					„ frontignon rouge sötétpi	—	—	—	1.80	12.					

MEGJEGYZÉS. Mindazon küldeményeket, melyek a 60900. sz. miniszteri rendeletnek meg nem felelnek, kötelezem magam legott saját költségemen visszahozatni s a megrendelő által kifizetett összeget megtéríteni. Fenti árak esomagolás nélkül értendők, melyért csupán saját kiadásaim számítom fel. A vesszők fajtiszták, szokványminőségűek, peronospora, oidium és jégverésmentesek, őszi szedésűek. Megrendeléshez 1. előleget kérek. — Telepem: Bácsban, Budapestben, Prágában, Szegeden, Párisban, Pozsonyban, Ostendében elsőrendű érmet és Ostendében még királyi kitüntetésű „koronás arany érdemkeresztet“ nyert. — Több ezer elismerőlevél tanuskodik, főbbek közt állami, főhercegi és temédek uradalmi telepekről is — a pontos és felkísmeretes kiszolgálásról. 2127

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINGSEM-FLUID KINCSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben
nélkülözhetetlen.

Felülmulja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségű kipróbált anyagokból készül. Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmésben, katonai-, polgári- és versenystállókban. Kapható: gyógytár-, drogéria- és fűszerüzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen csomagolás és bérmentes szállítással 24 kor. 2105

Incel-Havasalji gazdaság, Jósa Gyula u. p. Nagy-Kalota.

Több ezer gyökeres ribiszke (veres-szőlő) és pöszméte (egres) ananász eladó egyszerűen, vasúthoz szállítva. 2131

Viktória borsó, Muszkaországiból mag után termelt, első osztályu borsó kénvirág-szinű, bőventermő, elsőrendű mag eladó nagyobb mennyiségben.

Ugyancsak nagymennyiségben eladó Ligovói óriás termésű zab, incseli

Musc. Csabagyöngye

sima hazai vessző I. oszt. 100 darab 12 K., 500 drb. 50 K., 1000 drb. 90 K. II. oszt. zöldajtásra vagy homokba kiültetni igen alkalmas, 1000 drb. 35 K. — Riparia Portalis alanyon 2 éves gyökeres zöld oltvány 100 drb. 40 K., 500 drb. 180 K., 1000 drb. 340 K. Sima zöld oltás I. oszt. 100 drb. 28 K., 500 drb. 100 K., 1000 drb. 180 K. — Rupestris mont. alanyon 2 éves gyökeres zöld oltás, Ezerjő, Olasz Rizling, Szlangamenga fehér és piros, Chasselas fehér és piros, Mirkovácsa, Kadarka, Oporto ezre 150 Korona. Ugyanezen fajok sima zöld oltás I. oszt. ezre 70 Kor. Riparia Portalis alanyon ugyanezen fajok sima zöld oltás I. oszt. ezre 70 K. Lelkiismeretes kiszolgálás. — Kapható: 2129

Staub Péter, Kamenica (Ujvidék mellett.)

Szőlőajtványok

kiváló bor és csemegefajokban, gyökere-
2071 resek és simák

Riparia Portalis

150 ezer II osztályu sima ezre 4 korona
20 " II " gyökeres ezre 16 "

Szőlőajtványok

kiváló bor- és csemege fajokban.

Első osztályu gyökeres és sima Riparia portalist szokvány minőségben szavatosság mellett o szállít s kívánatra árjegyzéket küld o

FISCHER LAJOS Miskolczon.

Legnagyobb kiállítások. Győzelem és tiszteletdíjak, állami arany, ezüst, bronz és egyéni hasonló érmeikkel. Nagybecskerek, Miskolc, Pancsova, Pozsony, Sopha, Pécs, Budapest, országos és nemzetközi fajbaromti kiállításokon kiállításait. 2133

özv. Baky Béláné

Fajbaromti és fácán-telepe

Surd,

Somogy megye, u. p. Zákány.

	Arany és ezüst	Érték kor.
Orpington (fehér)	18	18
" (sárga)	15	15
" (fekete)	24	24
Langshan	15	15
Rhod Island Reds	24	24
Bantam (fogolyzsinű)	12	12
Ludak (emdeni)	35	35
" (japán)	30	24
Kacsák (pekingi)	20	10
Palyka (feh. mexikói)	40	15
" (bronz)	30	12
Fácán (arany)	40	12
" (ezüst)	50	12
" (Torquatus	30	36
angol gyűrűzött)	30	36
" (vadász)	12	15

Élő állat csomagolás önköltségen, tojás csomagolás ingyen. Egész éven át szállítanak.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.
Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.
Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.
Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.
Hűtőtelepek és jéggyárak.
Gépberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.
Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.
Borsajtók és szőlőzúzó. 1475

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.
Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulásával	1,970.340.— K.
Tartalékok	764.760.16 "
Összesen:	2,735.104.16
1901. évi fölösleg	90.349.— K.
1902. " "	59.782.26 "
1903. " "	109.331.73 "
1904. " "	72.438.93 "
1905. " "	61.730.60 "
1906. " "	39.243.65 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módzatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kapta.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartózkodásba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

A készlet gyorsabb eladhatása miatt
CASPARI FRIGYES és Tsai
Medgyes Nagyküküllő megye

FAISKOLÁI

leszállított áron ajánlják összes faiskolai cikkeiket u. m. magonc, kőmagu és csontár gyümölcsfákat, pöszméte és ribiszke cserjéket, málnákat, földiepret, diszcserjéket, gyümölcsfa vadonco-
kat, sövénynek valót, túlevelű fákat, rózsákat stb. 1906.I.

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár
Garvenswerke,
Wien, II., Handelsquai No. 130.
Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

TENGERI ültetése NÉGYZETBEN

„SENIOR“

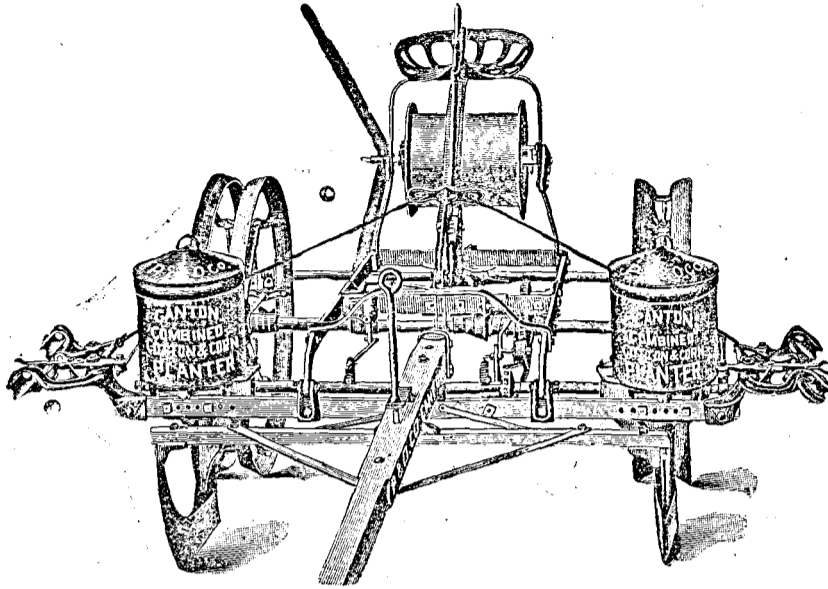
automatikusan

24-28-32

angol hüvelykben négyzetben ültet, kívánság szerint 2-4 szemet fészkenként.

„SENIOR“

megkivánt mélységben egyformán ültet, minden fészket betakar, minden fészeksort két oldalt meghengerel.

„SENIOR“

munkaképessége sorköz és tábla-hossz szerint napi 7-10 m. hold egy pár könnyű lóval és egy kocsissal.

„SENIOR“

magyar gazdaságokban 1907 évben kb. 200 példányban kitűnő eredménnyel dolgozott.

Referenciák:

Főhercegi uradalom, Főherceglak
M. kir. gazd. akadémia, Debreczen
Ungar Lajos urad., Ó-moravicza
Deutsch Sándor gazd., Valkány
báró Podmaniczky Endre urad., Kelebia
báró Hammerstein R. urad., Pusztasári
Gyulai Gaál Rezső, Mozsor
Gergely Károly gazd., Gyomrő
stb., stb.

„Senior“ tengeri-ültetőgép
autom. négyzet-ültetőkészülékkel

Referenciák:

gróf Eltz-féle uradalom, Vukovár
gróf Teleki Arvéd urad., Drassó
báró Kemény József urad., Marosnémeti
gróf Andrassy Sándor urad., Szigetvár
Csókai uradalom, Csóka
Piukovits József urad., Csantavér
Deutsch Adof gazd., Nagybogdány
stb., stb.

MC CORMICK Harvesting Machine Comp.
Chicago, U. S. A.

Magyarországi igazgatósága és főraktára:

Budapest, V. Alkotmány-u. 12. szám.

2098

Manhold Kálmán

KULÁN, Bácsmegyének a Telecska magaslatán fekvő Rácz Jolánföldi szőlőültvény és kerté- György-téle szeti bérletén tavaszi szállításra kapható.

1. Szokvány minőségű, minden alanyon fajtisztán, sima és gyökeres zöldőjtvény.
2. Amerikai és európai sima és gyökeres vessző, a melyeknek fajtisztaságukért kezeskedem, kívánatra névjegyzéket küldök.
3. Alma, körte, barack és kajszinfák 1, 2, 3 éves ojtványok a legkiválóbb fajokban.
4. Gleditsia élősvény, valamint az élősvények királya

Maclura Aurentiaca

élősvény, a melynek gyökerei nem sarjadzanak, tövisei igen sűrűk, semmiféle rovar nem pusztítja, minden időjárásnak ellentáll. — Ugyanitt kapható saját termésű, telecskai dombokon termett 1907. évi termésű 200 hl. fehér, 100 hl. siller fajborok napi áron. 2065

Szíves megke-**Manhold Kálmán** nagy bérle- reséseket kér.

Követeljünk mindenütt
**„Szekely-
gyújtó“-t.**

Reitter József gyufagyára Kolozsvárt 2., ezelőtt Parajdon.

Alapított 1836. Gyárt minden fajta kütűnő minőségű kénkőves-, paraffinos- és svéd gyujtót a legjutányosabb árban és szép kivitelben.

2141

Jó bizonyítványokkal rendelkező

kovács

gépész uradalomban

állást keres

ápril 1-re vagy esetleg 24-re.

Szöllősy Márton,

Kolozsvár, Brassay-út 27. sz.

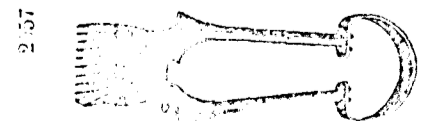
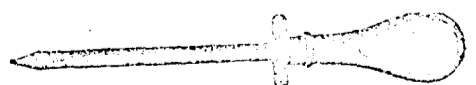
2142

EREDETI „MÉLOTTE“ TEJFÖLÖZŐGÉPEK,

valamint az összes tejgazdasági, állattenyésztési gazdasági cikkek állandóan nagy választékban raktáron:

GEITNER és RAUSCH Budapest, V. Andrassy-út 8.

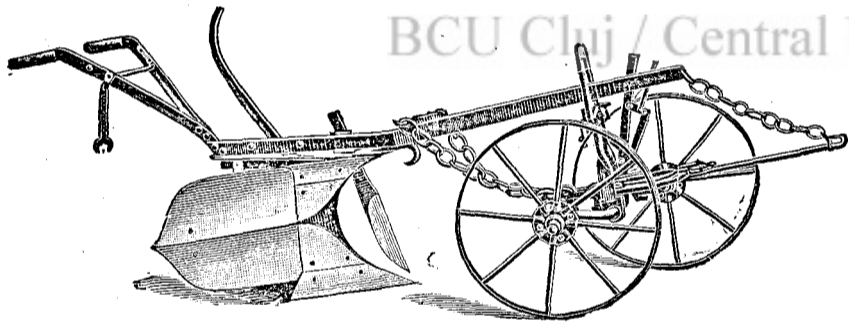
Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

GÖZEKÉKET,
GŐZ-ÜTIHENGEREKET
1758 és
GŐZ-ÜTIMOZDONYOKAT
a legtökéletesebb szerkezettel és legolcsobb árak
mellett szállit
JOHN FOWLER & Co.
Telefon 42—50 Budapest — Kelenföld a vasútállomással szemben.

Az erdélyi viszonyokra legalkalmasabb
talajmivelő eszközöket
u. m. meredek oldalakra, újabb tökéletesített
váltva forgató hegyi ekéket, mérsékelt hullámos és síkföldi
használatra egyvasú egytetemes, továbbá kettős, hármas és
négybarázdás acélekéket, boronákat, sima és rögtörő hengereket,
porhanyítókat, valamint lókapákat, répa, kukorica és szőlő-
művelésre

BÄCHER RUDOLF speciális talajmivelő esz-
közök gyára készíti. —
Vezérképviselet és főraktár: **SZÜCS ZSIGMOND BUDAPEST VI.,**
Nagymező-u. 68. sz.

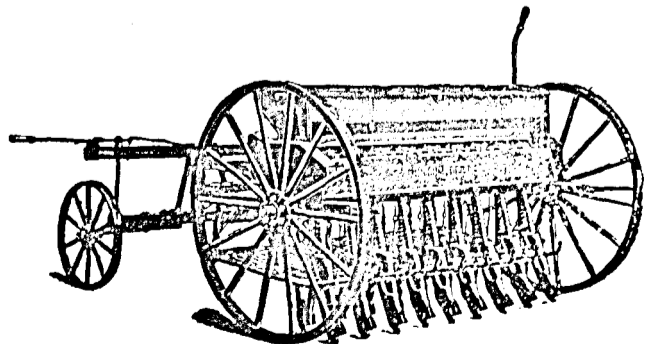

FIGYELEM: A Bächer-ekék minden részükben a legkitünőbb acélszövetből készülnek. Az ekék törhetetlenségeért a gyár három évig szavatol. A Bächer-ekék meglepően könnyű járásuk és feltűnően csekély vonóerőt igényelnek.

Dombos, hegyes és sík vidékre egyaránt a legjobb vetőgép az
eredeti **„UNICUM DRILL“**
MELICHAR
mert magelosztása hegynek föl és lejtőn lefelé egyformán válto-
zatlanul pontos s ezen gép után a vetés kikelése hullámos tala-
jon és meredek lejtőkön is ideálisan egyenletes.

MELICHAR FERENCZ
speciális vetőgépgyára már 33,000 sorvetőgépet hozott forga-
lomba s minden egyes gép új vevőket szerez.

Vezérképviselet és főraktár: **SZÜCS ZSIGMOND BUDAPEST, VI.,**
Nagymező-u. 68. sz.

1910

Erdély legjobb gazdáinak kedvenc vetőgépe az „UNICUM DRILL“, mert a gép könnyű és szilárd, kezelése végtelen egyszerű, egy és ugyanazon szerkezettel minden-
nemű kicserélés nélkül bármely magféléseget tetszés szerinti mennyiségben el lehet vetni

Eladó

szakértő kezelő hiányában nagyon ju-
tányosan Topaszentkirály községben
egy a község központján levő és na-
gyon jó forgalmu

lisztelő gőzmalom,

amely 2 köre és 1 olajtörő szerkezetre
van engedélyezve.

A malom berendezése áll: 1 jó-
karban lévő, 6-os gőzlokomobilból, 1
pár sárospataki 36" köből álvánnyal,
új szíjakkal és stb. szerszámokból a
malomépülettel egyetemben. 2143

Bővebb felvilágosítást lehet nyerni:
a topaszentkirályi körjegyzőtől.

**A mezőgazda
tizparan-
csolatját**

minden kereske-
desben ingyen
kaphatni vagy
póstán díjtalanul
és bérmentbe be-
szerezhető:

Ubold v. Trnkoczy
gyógyszerész, Laibach,
Krain, Ausztria.

2074

A nagyenyedi vinczellér-
képezés és a budafoki
pinczemeszteri tanfolyamot
jó sikerrel végzett,

**nőtlen pinczemeszter
állást keres**

akár azonnali belépésre.
Cím és referenciák: I.
R. alatt a kiadóban.

Manthner-féle gyalog paszuly

fehér, gömbölyű, nagyszemű, bőtermő,
minden időjárás ellen edzett, nagyban
való mezei termelésre alkalmas. Külön-
ként 40 fillér **Zoltány Etelkánál**
Sáromberke, Maros-Tordam. (z. v.)

KOLOZSVÁRI M. KIR. GAZDASÁGI AKADEMIA.

203—1908.

Pályázati hirdetmény.

A Nagyméltóságú földmivelésügyi minister urnak 1907.
december 11-én 88370. VII. 5. szám alatt kelt magas ren-
detelével elhatározta, hogy a hazánkban vadon termő gyógy-
növények szedésének és értékesítésének elsajátítása végett
lelkészek és néptanítók részére 8 napra terjedő tanfolyamot
rendez. Ezen tanfolyamon az azon résztvevők a gyűjtésre
érdemes vadon termő gyógynövényekkel megismerkedhet-
nek, azok gyűjtésének, szárításának, csomagolásának és ér-
tékesítésének minden részletét elsajátíthatják, hogy azután
állandó lakhelyükön, a gyógynövények rendszeres gyűjtését
és értékesítését szervezhessék.

E tanfolyam, külön erre a célra megnyert szakemberek
vezetése mellett, a kolozsvári m. kir. gazdasági akadémián
1908. július 27-től augusztus 4-ig lesz megtartva. A tanfolyam
résztvevőit a nagyméltóságú földmivelésügyi minister ur veszi
fel s a résztvevők a kolozsvári gazdasági akadémiában ingyen
lakás és fejenként — utiköltség és napidij fejében — 64 K.
(hatvannégy) koronányi átalányban fognak részesülni. Az áta-
lány felét a tanfolyam kezdetén, másik felét pedig annak
sikeres elvégzése után kapják kézhez.

A tanfolyamra vidéki lelkészek és néptanítók összesen
15-en lesznek felvéve. A felvételnél előnyben részesülnek
azok, a kik a hegyvidéki, valamint az erdélyrészi ministeri
kirendeltség területén működnek s a kiket a nevezett két
ministeri kirendeltség erre a célra ajánlani fog. Ezek után
előnyben fognak részesülni azok, a kik a gyógynövények
termesztésével vagy gyűjtésével már eddig is foglalkoztak.

A kik ezen tanfolyamon részt venni óhajtanak, nyújt-
sák be 1908. április 30-ig ebbeli, a nagyméltóságú földmive-
lésügyi minister urhoz címzett kérvényüket a kolozsvári
gazdasági akadémia igazgatóságához, vagy a hegyvidéki avagy
az erdélyrészi ministeri kirendeltséghez.

A kitűzött létszám betöltése után, külön ministeri en-
gedélylyel esetleg — a helyhez mérten — olyanok is ve-
hetnek részt, a kik segélyre nem tartanak igényt.

Kolozsvár 1908. március 4.

2138

A kolozsvári m. kir. gazdasági akadémia igazgatósága.